
कविकुलगुरु - कालिदास - संस्कृत - विश्वविद्यालयः

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक
हस्तलिखित संग्रह
दाखल क्र. M 529 विषय पुराण
नांव मल्लारिमहात्म्य
लेखक/लिपीकार — MSS
पृष्ठ 134
काळ — पूर्ण/अपूर्ण

श्री मल्हारि माहात्म्य प्रारंभ

म॰ मा॰

श्रीगणेशायनमः॥ श्रीसरस्वत्यैनमः॥ श्रीम
ल्लारयनमः॥ श्रीवरदा॥१॥ अस्यश्रीमल्लारिमा
हात्म्यस्तोत्रमंत्रस्य॥ सनत्कुमारऋषिः॥ श्रीस
दाशिवोदेवता॥ अनुष्टुप्छंदः॥ श्रीमार्तंडभै
रवायेतिबीजं॥ महामारीतिशक्तिः॥ घृतमा
रीतिकिळकं॥ श्रीमल्लारिप्रीत्यर्थेजपेविनि
योगः॥ अथन्यासः॥ ॐ ह्रां अंगुष्ठाभ्यां न

१

मः॥ ॐ ह्रींतर्जनीभ्यांनमः॥ ॐ ह्रूंमध्यमाभ्यां
नमः॥ ॐ ह्रैंअनामिकाभ्यांनमः॥ ॐ ह्रौंकनि
ष्ठिकाभ्यांनमः॥ ॐ ह्रः करतळकरपृष्ठाभ्यान
मः॥ एवंहृदयादि॥ अथध्यानं॥ ध्यायेन्मल्लारिदे
वंकनकगिरिनिभंम्हाळसाभूषितांकं श्वेताश्वं
खड्गहस्तंविबुधबुधगणैः सेव्यमानंकृतार्थैः
युक्तांघ्रिर्दैत्यमूर्ध्नाडमरुविलसितनैशाचूर्ण

म॰ मा॰

२

भिरामं नित्यं भक्तेषु तुष्टं स्वगणपरिवृतं सर्वमोंकारगम्यं ॥ १ ॥ इति ध्यानं ॥ अथ पाठः ॥ ॐ नागवल्लीपल्लवोल्लोलसरागकरभासुरं ॥ गजास्यं सुंदरं वंदे वृंदारकगणार्चितं ॥ १ ॥ विघ्नेशाचरणांभोजमकरंदोदबिंदवः ॥ सिंचंतु भारतीवल्लीं नतानां वदनालये ॥ २ ॥ कैलासाचलचूलाग्रे मणिसुंदरमंदिरे ॥ पप्रच्छ पार्वती कांतं रहस्यानंदसुंदरं ॥ ३ ॥

२

प्रियं किं दुर्लभं लोके किमाश्चर्यकरं परं ॥ क्षेत्रं तीर्थं सदा नृणां भुक्तिमुक्तिफलप्रदं ॥ ४ ॥ भवतारेण केन त्वं सर्वेषां सुलभः सदा ॥ कैर्व्रतैस्त्वं समाराध्यः कथयाशु मम प्रभो ॥ ५ ॥ श्री शिव उवाच ॥ पुरा कृतयुगे काले भरद्वाजेन (?) मुनीन्द्रः(?) ॥ सनत्कुमारो कथयद्दुःखदारिद्र्यपीडितान् ॥ ध्यानक्षेत्रं तीर्थमप्येकं भुक्तिमुक्तिफलप्रदं ॥ अधिष्ठितं मया

म॰ मा॰ देवी त्वया च रूपयान्वर्णं॥७॥ तद्वक्ष्यामि महादे

३

विप्रेम्णा तव वरानने॥ सनत्कुमारो वाच पुराध ७

र्मसुताः सप्त मणिचूडं गिरिं गताः॥८॥ तपस्ते

पुस्तदा तीव्रमेकाग्रहृदयस्थिताः॥९॥ शांता दांताः

सदाचाराः सदाराः सपरिग्रहा॥१०॥ आश्रमे र ३

मणीये स्मिन् वृक्षवल्लिजलाकुले॥ शांतवैरमृग

व्याघ्रबभ्रूरगसमाकुले॥१०॥ सर्वर्तुफलसंपू

र्णे कदलीखंडमंडिते॥ रसाळसरलोल्लोलतरु

णारुणपल्लवे॥११॥ सुछायशीतलोपांते मयूरा

वलिकूजिते॥ कदाचित्तत्र मल्लाख्यो दैत्यराजः

समागतः॥१२॥ कज्वाळाकराळवदनै राक्षसैः प

रिवारितः॥ उदग्रकरवाळाग्रधाराछिन्नमही

रुहः॥१३॥ पदातिरथनागाश्वघोषव्याकुळिता

म्बरः॥ लोहसन्नाहकिरणैर्न्निमिश्रिताकांशुमंड

म॰मा॰

४

छ॥१४॥आश्रमास्तेन तेध्वस्ताः समस्ता अपि
विस्तृताः॥आक्रांतास्तरवस्तुंगाः सामरैः कुंज
रैः करैः॥१५॥लोललांगूलच्छचलनैर्घटीयंत्रावली
र्हताः॥कुंडस्थाबर्हिषस्तस्य पुत्रैर्मुग्धैर्निषेविताः
॥१६॥चिचाय देवतार्चायाः कुसुमानि महीरुहां
पूजावेदीषु रम्यासु पानकेलीश्च कारसः॥१७॥
जहौ तदाश्रमपदं सौंदर्यं दुःखितो निजां॥सुखं

४

सद्यो विशस्तायास्तरुण्या इव तत्क्षणात्॥१८॥दोमि
पेतुः शाखिनां शाखा यत्र कीर्णा महीतले॥वेदा
नामिव शंखेन ग्रस्तानां शालशाः कृता॥१९॥पट
वः पटवो ध्यायेस्फूर्जत्तर्जनतर्जिताः॥रक्ष्यताः का
मदुघा गावो याज्ञीयाः पिवरोध्वसः॥२०॥ध्याकु
लीकारयामास शांता दांताः पतिव्रताः॥ऋषयः
कंठपाशाद्यैर्बध्वा वापीषु मज्जिताः॥२१॥इति

म·मा·

५

दुःखाभिभूतास्ते गतेतस्मिन्दुरासनि ॥ किंकुर्मः
क्व च गच्छामः क्व वसामः सुदुःखिताः ॥ २२ ॥ कं विभुं
कथयिष्यामो विभुः कः पालयिष्यति ॥ एतमस्मा
भिरतुलं दुःखं संलब्धं विमहो ॥ २३ ॥ कष्टं कष्टमहो
यातानास्त्यनाथा वयं बत ॥ यन्नालं जेतुमिंद्रो
पि कथं जेष्यंति तं नृपाः ॥ २४ ॥ शापामश्चेद्दुरा
त्मानं तपोहानिर्भविष्यति ॥ जंजन्तु रितितेस

५

र्वे भयविह्वलचेतसः ॥ २५ ॥ स्मरंतात मेनं देवेंद्रं
नारायणमथाब्जजं ॥ किं वा महेशं सर्वेशं कथया
मः सुदुःखिताः ॥ २६ ॥ अस्ति गूढतमं किंचित्स्था
नं यत्पर्वतांतरे ॥ कुटुंबान्यग्निहोत्राणि नेष्याम
स्तत्र किं वयं ॥ २७ ॥ इति श्रीब्रह्मांडपुराणे पंच
मस्कंधे क्षेत्रखंडे मल्लारिमाहात्म्ये आश्रमवर्ण
ननाम प्रथमोध्यायः ॥ १ ॥ २७ ५ २७ ५ २७

सनत्कुमार उवाच अथ ते मुनयः सर्वे दूनचित्ताः
सुदुःखिताः॥ गोपाय्य च कुटुंबानि कस्मिंश्चि
त्पर्वतांतरे॥१॥ ययुः सहस्रनयननगरीममरा
वतीं॥ सुधर्म्मीयां सभायां तमासीनं ददृशुः क्ष
णात्॥२॥ उच्चलद्रत्नावली प्रांशु तेजोज्वालासु
शोभितो॥ सिंहासने वीज्यमानश्चामरैर्हरि
णीदृशां॥३॥ यम अग्निः सेवते नित्यं दारुकर्म वि

हाय च मूर्त्या सिंदूरया रम्य पुंजवच्छांततेजसा
॥४॥ सरोषं कर्म मुक्त्वा वायमो भूत्वा कृतांजलिः॥ ग्र
क्ता सराक्षं सीदति मुपास्ते नैर्ऋतिः स्वयं॥५॥ पा
शभृत्सुरत स्तिष्ठंश्च वरुणः किंकराकृतिः॥ वायु
मूर्त्तिधरः शांतः प्रांजलिः परिसेवते॥६॥ नि
धिहस्तः राजराजस्तिष्ठति तत्पुरः॥ रम्यमूर्त्ति
धरः श्रीमा[illegible]नुपास्ते सो दिवाकरः॥७॥ भजते

सदा

म·मा·

७

सर्वभावेनदेवैः कुमुदबांधवः॥ संतोषयतिदेवा
नामाचार्यश्चारुवर्णनैः॥८॥ गायंतिललितैर्गीतै
र्गंधर्वाः सुमनोहरं॥ सिद्धचारणनागाद्यानिर्जरि
याभिरादृताः॥९॥ अतोषयन्स्वभावेनभक्त्यासं
पूर्णयापृथक्॥ कांतारंभादयोनित्यंललितैर्यै
मुपासते॥१०॥ तत्रागतान्सभालोक्यधर्मपुत्रा
न्समुनीश्वरान्॥ सिंहासनात्समुत्थायभक्ति

७

पूर्वमिदंवचः॥११॥ शक्र उवाच॥ पूर्वंपूर्वंमयाय
च्चजन्मजन्मांतरादपि॥ उपार्जितंमहापुण्यं
फलितंदर्शनेनवः॥१२॥ अस्मासुकृतपुण्यानां
महतीभवतांकृपा॥ चियमुत्कंठितायूयंप्रीत्या
यत्स्वयमागताः॥१३॥ धन्योस्मिकृतपुण्योस्मि
कृतकृत्योस्मिसर्वथा॥ सत्यंस्वर्गाधिपत्यंमेभ
वतामद्यदर्शनात्॥१४॥ अद्यप्रभृतिनिर्विघ्नं

म॰मा॰

८

ममकस्यंभविष्यति॥निर्विघ्नकरणाययूयंगणे
शाद्ववनिःकराः॥१५॥आदिशध्वंयथाकार्यंये
नयूयंसुदुःखिताः॥श्रांताःक्लांताःपथायासा
द्दतिम्लानमुखश्रियः॥१६॥ऋषिरुवाच॥हर्त्ता
कर्त्तास्वयंशास्ताभवांस्त्रिजगतांविभुः॥तपस्व
मनुतिष्ठामोभवद्दत्ताभयोत्सवेः॥१७॥कदाचि
न्मृगयाव्याजाद्राक्षसैःपरिवारितः॥आजगा

८

माश्रमंनोसौमल्लोकारिमहाव्यथां॥१८॥वयंसंत्रा
सितास्तेनजीवशेषयथास्थिताः॥अतीतानना
गतज्ञानीदेवोजानातिवर्त्तनं॥१९॥किंब्रूमःकष्ट
मनुच्छमास्तांतौमणिमल्लकौ॥हृष्टोसुरेंद्रहंत्वयो
दैवेनश्रीमतात्वया॥२०॥शक्रउवाच॥ताभ्यां
तुमणिमल्लाभ्यामब्जयोनिःसुतोषितः॥एकांगु
ष्ठेनतपसाधूम्रपानक्रियाविधैः॥२१॥नाहंतयो

वधार्थाय समर्थौ ब्राह्मणोत्तमाः ॥ पराक्रमदुरा
धर्षौ तपोवीर्यमदोद्धतौ ॥ २३ ॥ विनेश्वरमजेयेतौ
दुष्टौ पुष्टौ बलोत्कटौ ॥ प्रयात यूयं वैकुंठं विष्णुर्ना
रायणः स्वयं ॥ २४ ॥ इत्थं कदर्थितान्दृष्ट्वा भवतः
क्षांततेजसः ॥ सपक्षपाताद्विप्राणां दानवान्हं
तुमर्हसि ॥ २५ ॥ सर्वाभियोगी तस्याहं स विष्णु
र्जगतांपतिः ॥ कर्तुं च नैव वाकर्तुमन्यथाकर्तु

मीश्वरः ॥ २६ ॥ सृष्टेः कर्ता स्वयं साक्षात्स्वयं पाल
यिता विभुः ॥ हर्तासौ रुद्ररूपेण तस्मान्नास्य
परः प्रभुः ॥ २७ ॥ ऋषिरुवाच ॥ वयं किं वै भवं
विष्णोर्न विप्रा वेदशास्त्रतः ॥ इतिहासपुराणे
भ्य आगमेभ्यो विशेषतः ॥ २८ ॥ देवो वदति किं
तस्य वा सत्त्वं वा पराक्रमं ॥ अस्माकं दैवयोगे
न शक्रोऽप्यक्षमतां गतः ॥ २९ ॥ स्वस्य सत्त्वं भवते

म·मा· शाक्रवयंयामोहरेगिरिंम्नहिशात्रुगणान्सर्वन्पा
हिसाधुबुधादिकान्॥१९॥ इतिश्रीब्रह्मांडपु
१०
राणेपंचमस्कंधेक्षेत्रखंडेमल्लारिमहात्म्येशान्का
भिगमनंनामद्वितीयोध्यायः॥२॥७ ७ ७
७ सनत्कुमारौवाच॥ अथतेमुनयोजग्मुर्वैकुं १०
ठंगगनाध्वना॥ध्यायंतश्चितपश्रेषुत्दृषीकशं
सुरेश्वरं॥१॥तेजसासप्तगुणितंसूर्यमंडळसुं

दरां॥ व्योम्नोवत्तेरुः सहसाविस्मोः प्रासादजा
जिरे॥२॥ददृश्युस्तेसभांरम्यांवैसवींयत्रराजते
सिंहासनसमारूढ्ः पुंडरीकविलोचनः॥३॥नी
लोत्पलदलश्यामोनीलमेघघनछविः॥पीतांब
रधरोत्सर्यवसर्वैः पुण्यदर्शनः॥४॥चामीकरल नः
सद्दीप्तिः केयूरकटकोज्वलः॥चंडांशुचंडकिर
ण चारुकुंडलमंडलः॥५॥चलद्दलप्रभापुंज

ग्रैवेयकविराजितः॥गंभीरनाभिविलसत्त्रिव
लीललितोदरः॥६॥उल्लसत्स्मेरवदनस्मितांभ्रा
धरपल्लवः॥आनंदानंदसुखदश्चंदनैकविशेष
तः॥७॥स्वर्णयज्ञोपवीतीचसर्वसौंदर्यसागरः
रत्नमाळोज्वलत्प्रांशुसुवर्णमुकुटाकृतिः॥८॥
नारायणःसुराधीशः क्रतुभोक्ताचतुर्भुजः
बद्धपर्यकंचतुरनिबद्धस्वस्तिकासनः॥९॥

कृतांजलिर्वैनतेयः स्वामिनोयस्यसेवकः॥आ
सीनःपक्षिराजोसौयज्ञागारेध्वजोयथा॥१०॥
शंखचक्रगदापद्मान्यायुधानिसमंततः॥मू
र्तिमंतिसदारेजुस्तेजःपुंजाकृतीनीच॥११॥
रूपयारेपरेशस्यभक्त्याविष्णोःसनातनाः॥
स्वरूपमुक्तिभाजस्तेशंखचक्रगदाभृतः॥१२॥
अतसीकुसुमःश्यामाःसर्वेकमळधारिणः॥

पीतांबरधराः सर्वे वनमालोपशोभिताः ॥ ३ ॥
किरीटकेयूरधरा मणिभूषाविराजिताः ॥ वि
मलांभोजनयनाः कुंडलैः कर्णभूषणाः ॥ ४ ॥
प्रियाये भक्तवात्सल्यात् दृष्ट्वा नारदादयः ॥ ज
गुर्गंधर्वपतयो गीतं चित्ररथादयः ॥ ५ ॥ अंग
हारैः सुमधुरैर्ललितैः श्रुतितोषकृत् ॥ प्रांग
णेनन्नृतुः कांता नीलोत्पलदलेक्षणाः ॥ ६ ॥

इव कंदर्पभल्यस्ताः स्तारुण्यरसनिर्भराः ॥ चे
तांसि व्याकुली चक्रुर्मुनीनामपि सुंदराः ॥ ७ ॥
भ्रमरी वेगतः स्वांग विकीर्णकनकप्रभाः ॥ नी
लजिमूतस्वच्छाये स्वामिसेवकसंकुले ॥ ८ ॥ चं
चला इव रेजुस्ताः सभागारे निजत्विषा ॥ त
स्यां सभायां दृष्ट्वैवं मुकुंदं सुरपूजितं ॥ ९ ॥ प्र
णेमुर्गजेंद्र गिरः कंपमानांगयष्टय ॥ गात्रा

स्वेदजलाकीर्णविकीर्णमुखमंडला॥१०॥रो
मांचाचितगात्रास्तेबाष्पपूरितलोचना॥नि
पितुर्दंडवद्भूमोक्षणमुत्थायतेपुन॥११॥तु
ष्टुवुः श्रीमहाविष्णुंधर्मपुत्राः सुसंयताः॥ऋ
षिरुवाच॥जयनित्यपरानंदकुंदमंदारच
र्चित॥१२॥जयलक्ष्मीकुचांभोजराजहंस
जगत्पते॥जयनीलोत्पलाभासहासचंद्रोष्ठ

शोभनौ॥१३॥जयप्रपंचरहितत्रिलोकिलो
कपालक॥जयखंडेंदुसङ्काळमित्रचित्रच
रित्रकृत॥१४॥जयविश्वेशविश्वात्मन्विश्वस
र्गविधायक॥श्रीनारदउवाच॥तुष्टोह
मेकभावेनपरिष्वजतमांलघु॥१५॥संकल्पा
इवचित्तस्ययूयंमेमुनयः सदा॥कांताः सं
त्रासिताः केनहतभाग्येनदुर्मदात्॥१६॥

कृतं केन तपो विघ्नं भग्नं वाञ्छितसौख्यकं नि
रूपय तत्तच्छीघ्रं येन कर्मः प्रतिक्रियं ॥२७॥ ऋ
षिरुवाच ॥ शक्रो बिभेति समरे याभ्यां तौ मणि
मल्लकौ ॥ तस्य मंत्री सुराचार्यः सैनिका अमराः
सदा ॥२८॥ क्षिरांभोधिसमुद्भूतवाहनं श्वे
तकुंजरः ॥ तथैवोच्चैश्रवास्तस्य तुरंगः सुर
शोचितः ॥२९॥ दुर्गे स्वर्गः कल्पशाखी भोक्ति

कः कुसुमायुधः ॥ संभेदजनकोद्भूतः पविरा
युधमुत्तमं ॥३०॥ ताभ्यां युद्धे जितः सोपि कथ
नीयं किमस्ति नः ॥ वेत्सि सर्वं त्रिकालज्ञ यद्वृत्तं
दैत्यकेशयोः ॥३१॥ श्रीनारद उवाच ॥ विख्या
तावसुरौ घोरौ ब्रह्माराधनतत्परौ ॥ तपः प्र
भावेन तयोरजेयत्वमभूत्तदा ॥३२॥ अमहेश्व
रमर्त्यैस्तौ नो भवेतां मृत्युगोचरौ ॥ वयं यूयं

 चकेळासंगमिष्यामो ह्यिजोत्तम॥३३॥तत्र

विज्ञाप्यतं देस्योहन्मस्तो मणिमल्लकौ॥३४॥
इतिश्रीब्रह्मांडपुराणे पंचमस्कंधे क्षेत्रखंडे
मल्लारिमहात्म्ये वैकुंठाभिगमनं त्रितीयो
ध्यायः॥३॥ २७ ६ २७ ५ २७ ६ २७
सनत्कुमारौ उवाच दृष्टुश्चंद्रस्तुभ्रांशुंकेळा

संगिरिशालयं॥१॥चंद्रकांतोपलैः शुभ्रैः सं
जातामळशेखरं॥ किंवाकर्पूरपूरेणपूजितं
धवळोज्वळं॥२॥उतवामौक्तिकंचूर्णैतेनप्रा
वरणीकृतं॥ आनंदचंदनंस्यंदसुस्नातमिव
निर्मळं॥३॥सारिलाराजती पिष्टिः किंवातस्या
मळत्विषः॥ पीयूषरससंधौत शिखराळिमि
वोज्वळं॥४॥यत्रस्वप्रतिबिंबानि दृष्ट्वागहन

 कुंजरा॥ ५॥ प्रमत्ता दंतकुलिशैर्जघ्नुः सानूनि
लीलया॥ ६॥ विचेरुस्तत्र गास्तत्र गाः कौमुदी

महसोज्वलाः॥ ७॥ उपत्यकायामिव से समीरा
मूर्तिधारिणः॥ ८॥ सिद्धस्त्रस्य कुंडानि कान्य
वल्लीवनाश्रयाः॥ कान्यप्रभरुद्धशाखाग्रछायाछ

न्नानि सर्वतः॥ ९॥ चंद्रकांतशिळासंघबद्ध से
पानकाध्वनि॥ कस्तूरिहरिणाश्चेरुः कर्पूर

कदळीवनो॥ ८॥ चंचत्कांचनरंभासुस्वर्णवर्णफ
लकराः॥ आचकर्षुः स्वपाकस्य दशया जगतो द
शाः॥ ९॥ घनैः फळैरिवानम्रा मातुलिंग्यः सकंट
काः॥ बभुर्घनाः कुचाः कांताः संभोगपुळकांकि
ताः॥ १०॥ फळोपहारक्रमुकाः प्रयछंतीह वर्धि
ताः॥ खुरवर्त्मनि सूर्याय प्रोन्नतास्तेनताइव
११॥ भागवल्लयं चळव्याप्तनारिकेळि फळोत्क

राः॥ एलाकंकोळवल्लीनामामोदः प्रसरत्स्फुर्क्वे
॥ १२॥ सदा फळरसाळानां पाकवंति फळानि च॥
सिंदूररंजितानीव विलेपुः परितो दिशं॥ १३॥
सि विनां तापदळना भुजंगावळिभूषणा॥ शि
वा ईव शिवोल्लासा विबभ्रुश्चंदनद्रुमाः॥ १४॥ व
नकुंजरकंदुतिकर्मणा भग्नशाखिनां॥ देव
दारुलतरूणां च गंधः शैले ससार ह॥ १५॥ तमा

सः

ळतरुखंडानि जीमूतपटळान्यपि॥ अविभक्त
विवेकानि बभूवुस्तत्र चूळके॥ १६॥ मंदारतरुशा
खाग्रकुसुमानि सुयौवनाः॥ चिन्वंति चपळापां
गयः पार्वत्या यत्र सेवकाः॥ १७॥ पार्यालकपरागौघ
पुंजपिंजरितस्तनाः॥ हरंति वनपाळानां मुनी
नां कन्यका मनः॥ १८॥ रामाकटाक्षसंमग्नरूक्ष
चंदनचर्चितः॥ इवाबभौ चूततरुः प्रफुल्लः ष

म॰मा॰ द्रूपदान्वितः ॥१९॥ यत्रोत्फुल्लफुल्लनम्राणां निधना

१८

नीवत्तेजसं ॥ स्वर्णचंपकवृक्षाणां राजंते रत्न

वेदिकाः ॥२०॥ प्रतिबिंबितचूतानां फलौघान्न

म सानुषु ॥ शुकामोघोघमाग्रासे अहो निर्धा

रणात्फलं ॥२१॥ शैवानां शिवपूजासु निकुंजेषु

दिवानिशं ॥ भवंत्योषधयो दीपा यत्र तैलादि

वर्जिताः ॥२२॥ चंद्रकांताश्मशिखरे चंद्रमंड

अ॰४

१८

लवासिनः ॥ चेरुः कुरंग्यः सर्वत्र कुरंगस्य निजे

छया ॥२३॥ कांतांगसंगसंजातपुलकस्तनमंड

ला ॥ किंनर्यो मरवृक्षाधः शैवं गायंति सस्वराः

॥२४॥ लीलाकुसुमरंगीणां चलोचनानि स्वलोच

नैः ॥ उन्मिमेनुर्विनोदाय यत्र विद्याधरांगनाः

२५॥ सपुष्पाणां द्रुमाणां च मंदः परिमलं वह

न् ॥ निर्ववापश्रमवतः पांथान्वा संततिको मरुत्

२६

म.मा. खेलंतिमुष्टिभिःसिद्धबालिकारत्नसंयुतैः।। अ.४

१९ समासामविभागेनछायेत्रिदशवीरुधां।२७।
रेमिरेसलिलक्रीडांयत्रकिंपुरुषांगनाः।वापी
षुकांतसलिलाःस्वर्णसोपानपंक्तिषु।२८।मा
णिक्यसानुरत्नेषुकांतगंडस्थलीषुच।चारूपं १९
विलोक्यगंधर्व्यःस्पृशंतिदशनक्षतं।२९।कि
रातादहशुर्मार्गेसिंहानांकरिमर्दिनां।मु

क्तावमद्भिरलुठैःपदैःशोणनखांकुरैः।३०।चं
द्रचंद्रोपलस्पर्शजलश्रवनदीतटे।अमरत्व
प्रदानांतुकुंदानामुद्गमोभवेत्।३१।अधित्य
कासुतुंगासुचामर्यश्चारुदर्शनाः।विचलं
तिचलद्बंचचामरक्षेपविभ्रमाः।३२।मंदानि
ष्कामधेनूनांहरिचंदनकानने।आसीना
निघनछायेरोमंथान्यत्रकुर्वते।।३३।सुवर्ण

म॰मा॰ २० अ॰ ४ २०

न

वर्णाकपिलाः क्वचिन्मकरलत्विषः ॥ क्वचित्क
पूरपूराभा गावो रेजुश्च भूरयः ॥ ३६ ॥ स्मरंतो न
न्नृत्तुः प्रावृट्कालं समदकेकिनः ॥ यत्र वल्लीत
रुस्मेरकुसुमासवसिंचनैः ॥ ३७ ॥ शुकाइव
कथालापान्किरीहंसाश्च कोकिलाः ॥ चक्रिरे
सद्विजाश्चान्ये चूतचूलाग्रनिश्चलाः ॥ ३८ ॥
समाधिशांतहृदयं हससत्तापसाश्रुवि ॥ नि

श्रा

श्चलाइव कुंजेषु महर्षा लिंगरूपिणः ॥ ३७ ॥ सा
लत्कपदंन्यासैर्व्रजंतीनां प्रियांतिकं ॥ रजा
वानिवरक्तांगैः शैले भृत्सिद्धयोषितां ॥ खे कि
विकचेषु वं चैषु रसालेषु मकरंदप्रवर्त्तिषु ॥ काकलीचंच
रीकाणां जहार यमिनां मनः ॥ ३९ ॥ संदष्टाशै
लमसलं विमलीरुलमानसाः ॥ सभामालोक
यांश्चक्रुः श्चक्रिणा योजितं द्विजाः ॥ ४० ॥ इति

म॰मा

अ॰४

२१

श्रीब्रंह्माउपुराणेपंचमस्कंधेक्षेत्रखंडेमल्ला
रिमहात्म्येकैलासवर्णनंनामचतुर्थोध्यायाः
४॥ ७ ७ ७ ७ ७ सनत्कुमारोवाच॥
दृष्ट्वस्तेसभांशंभोर्याकृताविश्वकर्मणा॥शि
लाभिरत्नरूपाभिःकांचनाद्यैःसचंदनैः॥१॥
लसत्सिंहावलीयत्ररचिताप्रथमास्तरे॥ततः
किंनरपत्राळीततोयुध्यद्गजावली॥२॥ततस्त

२१

रंगपंक्तिस्यात्पत्रवल्लीविलासनं॥ततःक्रमळ
बंधश्चरत्नबंधस्तथोपरि॥३॥निस्तळानृशो
णलालिताःसोमकांतमयास्तरान्॥निर्मायस
प्तरचिताश्चंचत्कांचनभूमिका॥४॥सुत्काशु
धाधवलिताभित्तयःस्फटिकत्विषः॥माणिक्य
बद्धसोपानमार्गाःश्रुद्धद्वयांकिताः॥५॥इंद्र
नीलोत्पलस्तंभोपरिस्तंभोरविप्रभाः॥पद्मरा

म॰मा॰ २२

गरूत्तोत्ताळकुलिशाग्रहणानि चा॥५॥जाग्र
त्प्रभापुष्परागचतुःस्फटिकसंवृताः॥६॥डाः प्र
चंडाश्च डांसुदृषत्खंडविनिर्मिता॥७॥पद्मरा
गशाळांकाभिर्वलिभिर्यत्र शोभते॥८॥इंद्रनी
ळकृताः सार्थोमुक्तास्तबकसुंदराः॥९॥मी
रांजनकृतोद्योगाः सुवर्णाः शाळभंजिका॥
कर्पूरपात्रविन्यस्तासन्नदीपानि रंत्तरा॥१०॥

अं॰५ खं २२

स्यादिसप्तभूमीनां शोखरेकनकोद्भवः॥कल
शाः सूर्यतेजस्वी पताकां च वळवीजिता॥११॥य
स्यां देवगुरुर्वक्ता कविर्दैत्यगुरुः स्वयं॥सकळा
नां कळानां च ज्ञाता विद्वद्भिर्बुधा॥१२॥शिव
स्यमान्यः शिरसा सर्वज्ञस्य कळानिधिः॥जगन्नि
र्वापकत्वं हि गुणाः सर्वत्र पूज्यते॥१३॥उपत्सु
महेशस्य दुर्गं च लमतं द्रितः॥रूपवंत्योगि

मामुख्याः किंकर्य इव सिद्धयः ॥ १३ ॥ मरुतोव
सवोरुद्राः सिद्धविद्याधरादयः ॥ कुबेरप्रमु
खायक्षा हाहाद्याः सुरगायकाः ॥ १४ ॥ एकाग्रम
नसो नित्यं नारदाद्याः सुरर्षयः ॥ तुंबरुप्रमु
खाश्चान्ये गीतज्ञाः परितोषकाः ॥ १५ ॥ तिलोत्त
माद्यास्तारुण्यभारस्फारमदोद्धताः ॥ वीक्ष्यं
ते नृत्यसमयं समुदायेर्निजैर्वृता ॥ १ ॥ धनि

धयः शंखपद्माद्याः कुंदाद्या मूर्तिधारिणः ॥
सेवंते श्वक्षिनोदृष्टिं प्रक्षीकृतमनोंबुजा ॥
१७ ॥ इंद्रः सिंहासनासीनं स्वामीनं प्रणनाम
च ॥ सहस्रदृष्टिपातेन कराभ्यां जगदीश्वरं
१८ ज्वाला रोमांकुरश्रीत इव प्रांस्या कुळा
चळः ॥ उपतस्थे शिवं यत्र रूपधारी धनंज
यः ॥ १९ ॥ हस्ताकराछवदनः प्रज्वलद्वन्हिलो

म॰मा॰ चनः॥नमस्करोतिभक्तेशंकृतांतः शांतमा अ॰५
नसः॥२०॥विकोशाकरवाळेनदिव्यमुष्टिश्च
२४ नैऋतिः॥अक्लीकृतदशानित्यमुपास्तेचंद्रशे
खरं॥२१॥अंगणेपरमेशस्यसेकसंमार्जनादि
कं॥स्वीयतेकुर्वतादास्यचरमाचरभूभुजा २४
२२॥राजोनुज्जगतः प्राणः सभाजिरगतः क्ष
णात्॥समरुच्चंद्रचूडस्ययत्राकिंकरतांगतः २३

निधीन्सर्वान्सुरस्तत्रकुबेरोभौक्तिकीं श्रियं॥आ
स्थायलोचनीं शंभोः पर्युपास्तेसुभक्तिमान्॥
२४॥मार्तंडोच्चंडकिरण इवलोकसुखप्रदः॥
मूर्त्याप्रसन्नयायत्रभजतेपार्वतीपतिं॥२५॥
स्थितोपिशेखरेशंभोः कळयामूर्तिमान्शशी॥
शी॥वृंदैर्वृंदारकाणांसः समयेसेवतेशुभां॥
२६॥नंदयंतिसुराः केचिन्नित्यंसदासिभूछिनं

म॰मा॰ स्वेदक्लांत्यपनोदायप्रलंव्यव्यजनानिकौ॥२७ अ॰५
सुगंधद्रव्यसंपूर्णास्त्रिदशानांकरेस्थिताः॥
२५ तन्वंतिसौरभंधूपंज्वलंत्योधूपवर्त्तयः॥२८॥
धारागृहंगच्छद्वारीसीकराभ्यंद्रिकोज्वळः॥नि
र्वापयंतिसूर्याग्नीोर्मध्यदेशस्थितान्सुरान्॥२९॥ २५
उत्तानानिसुरत्नानिदीप्तिमंतिमहांतिच॥वि
तानस्थानिसुस्थानिजज्वलुर्यत्रमंदिरे॥३०॥

इतिश्रीब्रह्मांडपुराणेपंचमस्कंधेक्षेत्रखंडेम
ल्लारिमहात्म्येशंभुसभावर्णननामपंचमो
ध्यायः॥५॥

७ सनत्कुमारउवाचदृष्ट्वातेब्राह्मणाःशंभोःसंस
दंरत्ननिर्मितां॥विस्मयंचकुलंजग्मुःकल्पावह्नि
निषेवितां॥१॥ततस्तेभाग्यसंरंभैःसभायामभ
यप्रदः॥दृष्टःकपर्दीभगवान्श्रृणुध्वंतद्विजा॥

म॰मा॰

२९

त्तमाः॥२॥येनश्रुतेनभवतांदुःखापहृतचेतसां

अ॰६

कळिकाळाभिभूतानामानंदोजायतेदृढः

द्वात्रिंशत्सिंहकळितेरत्नपंक्तिविराजिते॥जांबू

नदसुवर्णेनघटितेनिरुच्छेमचळे॥४॥नानाप्र

भासमाकीर्णेविद्युत्पुंजोज्ज्वलंत्विषा॥मराळा

२९

मळतूलौघतूलिकोत्तरसुछदे॥५॥समासी

नंशिवंसाक्षाद्दृष्ट्वाश्रीधर्मचक्षुषा॥धर्मस्य

पुत्रास्तेसप्तपूर्वपुण्यफलोदयात्॥६॥कुंदेंदुचं

द्रिकाचंद्रकाश्मीरमहसांचयं॥पुण्यराशिमिवो

त्तुंगमुत्तुंगस्फटिकोत्तमं॥७॥नानाचरित्रयशा

सामुच्छ्रायोपमितंशिरः॥क्षुब्धक्षीराब्धिकल्लोल

माळास्नातमिवामळं॥८॥गोक्षीरधामधवलं

धवलांभोजपूजितं॥लेपितंचंदनेनैवकर्पूर

पुलकार्चितं॥९॥गीतरागानुरागाणांविराजेते

निधीइवासरागेयस्यदेवस्यचंचच्चरणयोस्त
ळे॥१०॥सर्वलक्षणसंपूर्णेलक्षणालिंगितस्य
च॥आरक्तांभोजदर्पौघदळनेशोकसुंदरे
११॥तमांसिमानसस्थानिविनयंतिप्रणाम
तः॥पादयोर्यस्यनमतांनखचंद्रमहांशवः
१२॥काळव्याळमिषेणैवराजतेयस्यतोड
रो॥विश्वग्रासोत्सुकःकाळश्चरणेकटकाय

ति॥१३॥आसनंबद्धपर्यंकस्वस्तिकंस्वस्तिदाय
कं॥सम्यग्विलोकमानानांदेवानांयस्यसेवि
नां॥१४॥व्याघ्राजिनपरीधानंभुजंगेनदृढीकृ
तं॥ध्यायतांकामदमनंशंभोर्यस्यविराजते
१५॥नाभीनासुंदरंतुंदंगंभीरेणमनोहरंवं
लित्रयविलासेनयस्यविश्वावकाशकृत॥१६
नाभिहृदतटोल्लासानंदवल्लीवसुंधरा॥

म.भा. यस्यत्वन्नंउपंयाती रोमराजी विराजिते ॥७॥ अ. ६

२८ राजतं निर्मितं यस्य सुविशाळमुरस्थळं पार्व
तीप्रेममंजूषाकपाटमिवराजते ॥८॥ त्रिशूळं
डमरुं खड्गं पानपात्रं शरासनं ॥ खट्वांग बाणस
हितं परशुं मृगमंकुशं ॥१०॥ दशायुधानि यस्यै २८
वं विळसंति कपर्दिनः ॥ दोर्दंडेषु प्रचंडेषु चंड
हिवळयेषु च ॥११॥ अंभोरुहाणां पंचानामे

कनाळइवस्थितः ॥ विभाति भक्तवात्सल्यायस्य
काळगिळकूळः ॥१२॥ प्राळयेश्शुद्धमीशस्य कंदर्प
दहनोद्यतं ॥ लोचनं त्रितयं यस्य पश्चिमाननमु
त्तमं ॥१३॥ गोरंसलिलकं पांडुगंडं प्रहसितो मुख
ओत्तरं यस्य देवस्य चक्रं कमळसंनिभं ॥१४॥ शाक
ल्यांत दहनो ज्वाळसडित्पुंजप्रभारुणं ॥ इंदुगं
गाजटाःसर्पैः पूर्ववक्त्रं विराजते ॥१५॥ नीळजी

म॰ मा॰ २९

मृतसंकाशं ज्वलदंष्ट्रं सुभैरवं॥ सर्पप्रोतकपालाकी अ॰ ६
र्णशेखरं दक्षिणामुखं॥ २५॥ व्यक्ताव्यक्तं गुणातीतं
सगुणं लक्षणान्वितं॥ पंचमं वदनं यस्य तद्विन्मालाकु
ळं यथा॥ २६॥ यस्य देवस्य वामांगं संगनीतुहिमा
द्रिजा॥ दिव्यरत्नमयोदश्चं चंद्रप्रभे चंद्रतिभाति या॥ २९
२७॥ यस्या मंगळसूत्रं च बळे नगरळं पपौ॥ क्रांतः
काळकलाळोळं त्रैलोक्यग्रासलालसं॥ २८॥ रति

कंदर्पयोश्चित्त पद्मेरक्तां वरश्रुतिः॥ तळे चरणयोर्य
स्य सानुरागई वान्विशां॥ २९॥ मंजीरसंजितं यस्याः
पादयोर्बिरदावळिश्रीवाग्विलासायतस्तुते निजां
माधुर्यनामिवा॥ ३०॥ बंधूकपाटलारक्तं दाडिमी
कुसुमोपमं॥ उवास वसनं देवी या संध्यारागसं
निभं॥ ३१॥ पीनोत्तुंगे कुचतटे कंचुकी कांचनप्र
भं॥ भांडागारमिवोन्नानं यस्याः कंदर्पभूभुजः ३२

म·मा· ग्रीवाविलासललिताराजते मौक्तिकावलिः॥ सौं अ·६
दर्यसूत्रकौ द्दर्पवदनरत्नयोरिव॥२३॥ नानार
३०
लसमुछ्रायविस्फार्यकिरणावलिः॥ यस्या ग्रैवेय
कं भाति निदानमिव तेजसां॥२४॥ यस्याः कनकता
टंकने मित्युक्तो फलानि च॥ अनंगवक्रे नियत ३०
न्मनांसीवयतात्मनां॥२५॥ वदने मदनोल्लासा
न्यस्याः काष्ठयितुं शिव॥ नयनानि बभून्येवब

भारजगतां पतिः॥२६॥ बिंबे यदि स्याछशिनो नी
लोत्पलदलद्वयं॥ तदोपमानयनयोस्तस्यास्याश्चा
रुचक्षुषः॥२७॥ यदि शोक्रस्य बिंबस्य कनकांभो
जमानसं॥ भवेन्नासामणेस्तस्याः सादृशं चंपक
त्विषः॥२८॥ मुखचंद्रामृतस्येव धारादंतोज्वलत्वि
षः॥ यस्याः शिवचकोराय राजतेधरपल्लवो॥२९॥
उत्तरंगैरिवाकीर्णा कालिंद्या नीलिमावृतां॥ यस्याः

म॰मा॰ कटाक्षविक्षेपैरभूत्प्रतिदिशं नभ ॥४०॥ अष्टमी

अ॰ ६

चंद्रललितं ललाटं प्रतिभातितन्नूनं स्याबद्धका

३१

र्मुकाकारं यस्याः कुसुमधन्विनः ॥४१॥ मालतीक

लिकागर्भे गुंजितैर्भ्रमरावलिः लक्ष्यते लक्षणो

पेतैर्यस्याश्चिकुरपंजरे ॥४२॥ अगाधेस्मिन्सुधा

३१

सिंधो गंगेवैकमुखी शिवा। शिवेमिलद्रसमयी

रोमांचैः पुलकांकितैः ॥४३॥ विद्याविद्याधरै

र्वंद्या देवानामधिदेवता। जगन्मंदिरनिर्मा

णरूढाणोर्याशालभंजिका ॥४४॥ या चैतन्यक

ला विश्वरूपिणः परमेशितुः। नित्या सत्या

स्वयं माया मोहिनी लीलया शिवा ॥४५॥ लया

न्वितं शिवं दृष्ट्वा रूपरूप्यां मुनीश्वराः। पितुस्ते

दं उवद्भ्मो बाष्पपूरितलोचनाः ॥४६॥ उत्था

पिताश्चं गिरा स्तेयश्लाः केयूयमित्यपि। विप्राः

 प्रवेशिताः स्वर्णवेत्रहस्तेन नंदिना ॥४७॥ इ
ति श्रीब्रह्मांडपुराणे पंचमस्कंधे क्षेत्रखंडे मल्लु
 रिमाहात्म्ये शिवमूर्तिवर्णनं नाम षष्ठोध्यायः
६॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७

 सनत्कुमारौवाच कथं ते मुनयः सप्त तं दृष्ट्वा
गिरिजापतिं ॥ स्तोत्रं प्रचक्रुर्भावेन प्रह्वेनैं जग

तां प्रभो ॥१॥ ऋषय ऊचुः ॥ नमस्ते स्तु महादेव
नमस्ते जगदीश्वर ॥ नमस्ते स्तु जटाजूटसंरा
जच्चंद्रभूषण ॥२॥ नमो रुद्राय महते नमस्ते
गिरिजाप्रिय ॥ नमस्ते जगतां नाथ नमस्ते भक्त
वत्सल ॥३॥ नमस्ते देवदेवेश नमस्ते लोकपाल
क ॥ नमस्ते जगदाधार नमस्ते वरदेश्वर ॥४॥ न
मस्ते भूतभव्येश नमस्ते भूतभावन ॥ नमस्त्रि

पुरहंत्रे नमस्तेत्रिदशेश्वराय ५ नमस्तेज्ञा
नदात्रे च नमस्ते नागभूषण ॥ नमस्ते वेदवि
दुषे नमस्ते वेदधारिणे ॥ ६ ॥ नमस्ते भूतदम
न नमस्ते सुरमर्दन ॥ नमस्ते जगदाधार न
मस्ते जगतां प्रिय ॥ ७ ॥ नमः पिनाकहस्ताय न
मस्ते कृत्तिवाससे ॥ नमो ऋषिगणाध्यक्ष न
मस्ते मुनिसत्प्रिय ॥ ८ ॥ नमस्ते मुनिपाळाय न

मस्ते मुनिसंश्रय नमस्ते वरदेशाय नमस्ते धर्म
पाळक ॥ ९ ॥ नमस्ते धर्मकर्तॄणां मार्गादेशकर प्र
भो ॥ नमस्ते सुतपःप्राप्य नमस्ते तापसः प्रिय
१० ॥ नमस्तपोनिधानाय तपःपाळायते नमः
स्थितिविनाशानां कर्त्रे तुभ्यं नमो नमः
११ सभामध्यगतान्दृष्ट्वा विह्वलीकृतचेत
सः ॥ उवाच ब्राह्मणान् शंभुः केन यूयं सुदुः

 खिला॥२॥ अथ ऋषयऊचुः॥ मणिमंडोमहा

दैत्योमणिशैलाधिवासिनः॥ ब्रह्मणस्तप

साराध्यतावजेयत्वमागतो॥३॥ नवध्योपंच

वक्त्रेण चतुर्वक्त्रेणवाप्यकचित्॥ षण्मुखेनद

शास्येन दशबाहुमतापिवा॥४॥ सहस्रबाहु

नावापिदेवधूर्येणकेनचित्॥ राक्षसैर्नापि

मनुजैः सिद्धविद्याधरादिभिः॥५॥ पाप्मरदा

नवल्लोन्मत्तोदुर्मदोदुष्टमानसः॥ ताभ्यांम

हीतलेराज्यंक्रियतेलोकपीडनं॥ ॥ ताभ्यांवि

भेतिशक्रोपिनृपाणांतत्रकाकथा॥ ऋषीणा

माश्रमाःसर्वेविध्वस्तास्तेचपीडिताः॥७॥ उ

न्मूलितानिलिंगानिस्वयंभूनिविनोद्दतः॥

अक्षतीर्थेषुरम्येषुविचेरुःकुंजरास्तयोः॥

८॥ तयोरनुचरैःस्वर्गात्केशाकर्षणविह्वलाः

दिव्याः सुरविलासिन्यो भुक्ताः प्राप्यय्यभूतलं
१७ मानके छिविलासाय प्रेमपात्रं मरुत्वतः॥

आनीतम मरावत्यामेनकाख्यं मनोरमं॥ २०॥
प्रत्यहं नंदनोद्यानात तुष्ट्यैः कुसुमानि च॥
पारिजातस्य मधवा प्रस्थापयति तद्द्रियात्॥

२१॥ आसवाय घटिर्धद्व त्तद्भूस्यैः कल्पशा
खिनां॥ दातव्यं कल्पितं तौर्हि सुष्टुदुष्टमथा

पिवा॥ २२॥ निक्षेपितुः सुरमणिः किंचित्कालं
मरुत्वता॥ भंभारवाचिवैकुंठासुराणां सुरभि
र्ययो॥ २३॥ पीयूषरसपूर्णानि स्वर्णवर्णानि नि
त्यशः॥ अत्यर्पयति सूत्रामाप्रीत्याभीत्या फलं
निच॥ २४॥ यत्किंचिन्नागलोके स्मिन्न पूर्वं वस्तु
सुंदरं॥ भोग्यं तयोर्विभोगाय शाक्रः प्रापयति
क्षणात्॥ २५॥ अग्निस्तयोः प्रतापेन दाहभीत

 इवानिशं॥ सकंपमानहृदयः स्वपुरीमधि
तिष्ठति॥२६॥ विश्वसंहाररसिकः कृतांतः शा

सनात्तयोः॥ न विभर्ति करे दंडं चंडविक्रममं
डलं॥२७॥ कोणेशः कोणपो जातिमात्राभावे
न गौरवं॥ दानमानादिकं प्रेम लभते सततं
तयोः॥२८॥ वरुणो वारुणीभ्रांत इव भीत्येव
वेपते॥ शिरसा वंदते सम्यक्कदा देशा विचेष्टितं
॥२९॥ सर्वदा सर्वगो वायुस्तत्कांतासुरतः श्रमं
हरते स्वल्पभावेन भयात्कार्श्यमुपागतः॥३०॥
संप्रापयति यक्षेशः श्रीस्येव भयगर्भया॥ नृत्य
गीतेषु चतुराः कामिनीरलकापुरात्॥३१॥ मा
णिक्यदीप्तिरत्नानि चिंतामणिसमानि च॥ द
दात्याब्धिः किमाश्चर्यं तयोरिंद्रोपि सेवकः॥३२
तपोव्ययभयाद्दैत्यान्न शापंति मुनीश्वराः॥ शु

म·मा· निर्दंडाहलते शौचहानी: किं नैव जायते॥२३॥न अ०७
योमुख्यस्त्वमहछ्लाख्य: समदोपि प्रतापवान्॥आ
३७ श्रमान्न: समभ्येत्य मानाद्दु:खं तदाकरोत्॥२४॥
सर्वज्ञ: सर्वदर्शी त्वं यद्वृत्तं नो न वेत्सि किं सर्व
थापीडितास्तेन त्वयि स्वामिन्यनाथवत्॥२५॥ ३७
कथयाम: कथं देव ज्ञातात्वं दोषदंडयो:॥ने
षामिति वच: श्रुत्वा शिवो वचनमब्रवीत्॥२६॥

श्रीशिव उवाच॥ महत्ता ब्राह्मणाद्दुष्टकर्मणा
विगतायुषण॥ भग्नास्तेन मनोरम्या रुद्रहंसस्य
पंजरा:॥२७॥ प्रध्वस्ता मम भल्लेन काळसर्पस्य
पेटका:॥ विप्रा लौल्यवशेनैव मुखकेन क्षिणा
युषा॥२८॥ दोहेस्याधमं प्रसामीति सा द्रहासं स
मुत्थित:॥ जटा: संघाटयामास फटाटोपाह
ताभुवि॥२९॥ अजापत महामारी दीप्तदाचा

म॰मा॰ ३८

नलप्रभा॥ सिक्तास्तेमुनिभिर्दृष्टैरोषात्कर्षेणसर्पिषा॥४०॥ ततःसाघ्नमारीतिनामधेयमुपागमत्॥ दंष्ट्राकरालवदनाजिह्वालल नभीषणा॥४१॥ नानायुधधरात्युग्राशात्नभैरवनादिनी॥ ज्वलच्छिखेवकल्पाग्नेर्वर्धिता भुवनत्रयं॥४२॥ इतिश्रीब्रह्मांडपुराणेक्षेत्रखंडेपंचमस्कंधेमल्लारिमाहात्म्येशिवविज्ञापनोनामसप्तमोध्यायः॥७॥ ७ ॥ ७ ॥ ७

अ॰७ ३८

सनत्कुमारउवाच॥ शृणुध्वंब्राह्मणायूयंकलिसंतप्तमानसाः॥ कृष्णोसिद्धिप्रदंनृणांभक्त्यायत्स्वरूपयापिवा॥१॥ मार्तंडभैरवंरूपंबभारसहसाविभुः॥ महाहिवलयोत्तर्यंचंद्रमंडलकुंडलं॥ डमरुत्रिशूलसहितंखड्गपात्रंसुशोभितं॥ तप्तकांचनसंकाशंमुंडमालाविभूषितं॥२॥ खंडें

म॰मा॰ दुशेखरं त्र्यक्षं महामुकुटमंडितं माणिक्यपं अ॰ ८
क्तिसद्दशं दशनावलिशोभितं ४ वसंतखेल
३९ मोह्लल द्रजनीचूर्णगुंठितं तापिछछविपिछा
लैःचलञ्चामरवीजितं ५ उत्तुंगस्तनसंभार
तरुणीकरपल्लवैः क्षुध्यमानमहारावसार ३९
मेयसमाकुलं ६ सप्तकोटिगणाकीर्णं पि
शाचावलिपालकं एवमारुह्याथ तद्रूपं ते

जसातीवभासुरं ७ सूर्यकोटिप्रतीकाशं चंद्र
कोटिसमप्रभं आदिदेश सुरान्सर्वान्निर्यात
समरोत्सुकाः ८ शस्त्रैरस्त्रैः समायुक्ता वाह
नैः स्वैरलंकृताः सन्नाहैर्वज्रकवचैस्तडिद्दी
प्तिसमप्रभैः ९ अथते त्रिदशाः सर्वे निजसे
नासमावृताः सैनिकाः समरानंदसंदोहैर्मे
दुराबभुः १० उपत्यकासु केलास गिरेः सुस

मभूमिषु तेषां सेनां पृथक् स्वामिदर्शयामास

शूलिनः॥४॥ आरूढस्य वृषस्कंधे क्रोधज्वलि

तचक्षुषः मयूरचामरस्फारप्रभामुकुटशो

भिनः॥१२ शुभ्रांशुमंडलाकारधवलछत्रसे

विनः प्राक् प्रतापयशःपाठबंदीजननुतस्य

च॥१३॥ स्कंद उवाच॥ मयूरवाहना देवशक्ति

कुंतायुधोद्यता॥ उल्लसन्नीलसंनाहा वीरा

स्तेममसेनिका॥४॥ आदिगंतं गजारूढा स्फूर्ज

त्कुलिशशोभिता॥ शोभते पल्लवछत्रे देवेंद्रस्य

च भूरियां॥५॥ लेखिलासं कुर्वंति खुरंगाः सादिनो

दिता॥ मनोरथमयं यत्र सा सेना चज्रिणोपरा॥६

शक्तिशस्त्रज्वलद्दीप्तिर्वाहिनी मेषवाहिनी॥ दावा

दीप्ताद्रिसंकाशा सेनेयं जातवेदसः॥७॥ लघं

टा खुलखुलोल नाना सैरिभभासुरा॥ प्रचंडदंडदोर्दं

डासेनेयंशामनीप्रभो॥१८॥दंष्ट्राकराळवदनं क्र व्यादबळमुत्कचं॥दर्पध्धारावळीखड्गं देवनेत्रैस्तमा श्रितं॥१९॥चलत्पाशावळीहस्तावारुणीयमनीकिनी कुंकुमारुणनासीरा राजतेचंद्रशेखर॥२०॥ध्वज पल्लवसंछन्ना सेनेयंतालवायवी॥ध्वजायुधामहा घोरामर्मदाभासुरारुणा॥२१॥चंचत्कांचनसन्ना हाकांचनछत्रभूषिता॥स्वर्णोदयांकुशेर्भातिसेने

यंनारवाहिनी॥२२॥यत्रोंदुरमुखावाहागजास्याय त्रसादिनः॥दीप्तांकुशाकुठारश्रीर्लंबोदरचमूरियं ॥२३॥तुरगास्यास्तुरगायत्रछत्राणिधवळानिच चा मराणिप्रभावंतिसाचांद्रीसबळाचमूः॥२४॥स्यं दनाःसप्ततुरगास्तडिन्मालोलसत्प्रभाः॥उल्लोळ छत्रसंघाताहरिदश्वस्यसाचमूः॥२५॥हंसकांति मयोत्तुंगास्तुरंगायत्रकुंजराः॥अजयोनेरियंसे

नाकमंडलुलसद्ध्वजा॥२६॥ भीळमेघांघनच्छाय
संनाहाशंखचक्रिणी॥ देवपीतांबरछत्रासेनागरु
डवाहिनी॥२७॥ शूळखड्वांगहस्तेयंगजचर्मपरि
छदा॥ सेनेयंशांभवीशंभोर्लोचनत्रयभूषिता॥२८॥
इतिदर्शयतिस्कंधेक्रोधान्मल्लवधोद्यतः॥ मार्त्तंड
भैरवःशीघ्रंययोमणिमयाचळं॥२९॥ चळंतिरौद्र
वेताळाभूताःप्रेताश्चडामराः॥ शाकिन्योमातरो

युग्रानानायुधकरोद्यताः॥३०॥ भ्रमत्खट्वांगह
स्ताग्राः केचिन्मुशळपाणयः॥ परुछत्किकराः के
चित्केचित्परशुधारिणः॥३१॥ त्रिशूळलूळनोत्सा
हाकेचिल्लगुळपाणय॥ शोभितामुद्गरैःकेचि
त्केचित्तुंगगदाधराः॥३२॥ केचिल्लोहार्गळस्कंधा
श्चक्रचाळनतत्पराः॥ शंखपभ्रभृताःकेचित्का
ळदंडास्त्रमंडिताः॥३३॥ केचिच्चशांबराभिल्लाः

कुंतपट्टीशधारिणः॥धनुर्बाणधराः केचित्तु भिं

डिमालकरोद्यताः॥३७॥खड्गचर्मधराश्चान्ये खे

 टकुंतमहाबलाः॥मुद्गरान्भ्रामयंत्येके केचित्कंक

णमंडकान्॥३८॥नाभिचुंबिप्रलंबोष्ठा दंष्ट्राळं

कृतवक्षसः॥केचित्प्रचंडनयना व्याघ्रजंभास्या

श्च केनेचो॥३९॥केचिद्धस्तितलसिंहास्याः केचिद्वी

राः षडाननाः॥शुंडानासावक्रतुंडास्त्रिशी

र्षाः सप्तशीर्षकाः॥१७॥षड्हस्ताष्टकराः केचिद्विलं

बिहनुकुंडलाः॥ललाटशृंगविकृताः केचिद्वी

लविलोचनाः॥३८॥केचिद्घर्घरिकाचक्रानाभिस्प

र्शसनां चलाः॥तिर्यक्कचैछटाटोपाजटाछंनांग

यष्टयः॥३९॥केचिदूर्ध्वकराः क्रूराः केचिद्दीप्तवि

लोचनाः॥मूंडमालाधराः केचिंत्कर्णारकाननाः केचि

४०॥केचिदूर्ध्वपदः शीर्षकरयानामदोलकटाः

केचिन्नीळाननाः केचिद्रक्तांगा दंतुराननाः ॥४१॥
केचिद्भृंगरूपा भूषांगा वचवल्गुः सत्वसंभ्रमाः ॥ महा
मान्या महोत्साहा महादेवात्मजा ईश्वराः ॥४२॥ त्रिस
प्तनवजिह्वाश्च पंचसप्तदशाधराः ॥ चतुः कर्णास्त्रि
कर्णाश्च ज्वालास्या पंचतुंदिलाः ॥४३॥ वाद्यत्संग्राम
मुरजध्वनिनाव्योमपुरयन्मारणदुंदुभयोढक्का निःषाणा घनघोषिणः ॥४४॥ उद्घोषा

रणकंकाळा रणताळाः सुनादिनः ॥ जयघंटादिवाद्यानि युगपद्दध्वनुस्तदा ॥४५॥ रेणुश्च रणमोहयोर्झुर्घुर्घुर्युद्धभेरयः ॥ सस्वनुंयुद्धकांसोळाश्च
क्वणद्रणघोळका ॥४६॥ तथा पिनाकिवाद्यानि जगुर्डिंडिमादयः ॥ बबुदुर्दीर्घश्रृंगाणि सस्वनुः पट्टहादयः ॥४७॥ गगनं प्राचलं भाति नानावर्णध्वजां चलैः ॥ शूलिनः क्रोधवीरस्य वितानमि

म·मा· चचितस्तत्र॥४८॥क्षुभ्रोमृद्ङ्गैःसुवीराणांचलद्भिःस्व अ०८
र्णदंडकैः।चंद्रिकापूरितंव्योमतदाभूद्रजनींवि
४५ ना॥४९॥शिरःसुरथिनांलङ्क्तकरिस्कंधाधिरोहणं
चलन्मयूरकुंजानांदीप्ताश्चन्यमभूद्गनं॥५०॥ततः
फणीफटाटोपःपृथिवीमज्जनोन्मुखी।वराहदंष्ट्रा ४५
भंगंचचातुरंगस्यभारतः॥५१॥तेनघोषेणदुग्धा
भिःक्षुभितोमधुसूदनः।तेनजागरयांचक्रेशे

षपर्यंकलालितः॥५२॥जंगमागिरयोनीलाइवधा
वंतिकुंजराः।महावदंकुशानुयानगणव्यमदोद्ध
ताः॥५३॥तत्रतेषामभून्मार्गेमदासारतरंगिणी
तांचतेरुर्हयाःसादियुक्तायद्युद्धरंहसाः॥५४॥क्षु
भ्यद्वाहखुराघातेश्चूर्णीभूताश्मजंरजः।चर्षणे
श्चक्रनेमीनामस्पृशद्दिवमध्वनि॥५५॥इत्यस्य
त्पचलोपेतंश्रीमन्मार्तंडभैरवं।विलोक्यानुच

रामहुं कथयामासुरासुरा॥१५६॥ इतिसेनास
मालोक्य देवंमार्तंडभैरवं॥ सर्वेषांकृतमाज्ञाय
युद्धायकृतनिश्चयः॥१५७॥ इतिश्रीब्रह्मांडपुरा
णेपंचमस्कंधेक्षेत्रखंडेमल्लारिमाहात्म्येयुद्धाये
कृतनिश्चयंनाम अष्टमोध्यायः॥८॥ ७ ७

७ ६ ७ ६ ७ ६ ७ ६ ७ ६ ७ ७

सनत्कुमारउवाच अथागतंमहेशस्यसैन्यंसर्व

दिगंतरात्॥ असंख्येयमना॰ख्येयंदीप्तशस्त्रा
वलीद्युतां॥१॥ इतितेकथयामासुर्दैत्यानामधिपेश्व
रं मल्लंतस्यासुरेंद्रस्य दूताविभ्रांतलोचनाः॥२॥
मल्लासुरउवाच॥ कोसौमहेशः किंसैन्यंवृषभेणस
मृद्धिमत्॥ यस्यप्रावरणंभस्मभूषणानिभुजंगमाः
३॥ इतिवित्तपतेर्वैरंकोयंकथयत्यलं॥ रे दूताहन
तेनंहि विपरीतार्थभाषिणं॥४॥ सुहृदोममतस्याद्रि

केलासंभुजपंजरे॥ निधायांदोलितस्तस्य वक्षमस्तु
रतः कथां॥५॥ अथासौ लीलयोत्तिष्ठत्तुंगशारणं
गतः॥ तस्माद्दोलोकयामास शंभोः सैन्यं स दैत्यरा
ट्॥६॥ तं दृष्ट्वांतर्भयो दैत्यः शूराणां दत्तवान्गजा
न्॥ खुरार्दनाय शूराय ददावैरावतं गजं॥७॥ निर्ज
रध्वंसिने वैरिसेनाकोलाहलाभिदे॥ विद्युत्पाता
य शाकटं चतुर्वाजिविराजितं॥८॥ उज्ज्वलाय च

मल्लाय चतुर्दंतं महागजं॥ देवशल्याय वीराय द
दौ शूरपतिं गजं॥९॥ तस्मै च वाजिचित्रांगो दत्तः का
श्मीरसद्वपुः॥ रत्नकांचनपल्याणसंराजत्पृष्ठमंड
लः॥१०॥ कुंजरं सौरिभास्याय हिमवंतं महागजं
इंद्रगोपतुरंगं च चतुश्चामरशोभितं॥११॥ धुरं
द्रदर्पदलनो बहूनां राक्षसांपतिः॥ तस्मै कर्पूर
तिलकं वाजिनं च गजाधिपं॥१२॥ सामराणि प्रभा

म॰मा॰ वंतिसंनाहंसूर्यतेजसं ॥ वैरीदर्पहरं खड्गं सांबूलं शशि अ॰१

४८

नासह ॥१३॥ सुरग्रामाय देवारिहस्तिनं जयमंगळं
अश्वं चंद्रांशुसन्नाहं भल्लं निजकरे स्थितं ॥१४॥ न
रविध्वंसकायेभं कस्तुरीकवचाभिधं ॥ नंदनो
द्यानदळनं कुंजरं चसदामदं ॥१५॥ वाहैश्चतुर्भिः

४८

संयुक्तं पद्मरागसमप्रभैः कांबोजैश्चं डकोपा
यरथं च विजयध्वजं ॥१६॥ सिंधुनादायमत्ता

ळिमाळाव्याकुळितानंनं ॥ प्राकसंग्राममहाशौर्य
परितोषेण सिंधुरं ॥१७॥ इंद्रनीळप्रभावाहाः शि
बिरं कनकप्रभं ॥ यस्य तत्स्यंदनवरं प्रायच्छद्गोमु
खायच ॥१८॥ यत्र सिंदुरवर्णाश्वाः श्यामकर्णाम
रुज्जवाः तं रथं धूम्रचक्राय गजं नीळगिरिं द
दौ ॥१९॥ उल्लुसं नीळमकरं स्वर्णवर्णाश्चभूषणं
क्रूसध्वजं रथं सूर्यकर्णाय व्यचरत्सदा ॥२०॥ ज्वा

ळामुखः श्लक्ष्णजिह्वः सुरारिः सुरसूदनः॥ करा
ळः पावकाख्यश्च शक्तिर्दलः प्रतापवान्॥२१॥
भीमाक्षो भीषणमुखो देवमल्लो बुधांतकः॥ नि
र्जरारिर्गजमुखो रक्ताक्षस्त्रिदशार्दनः॥२२ का
लध्वंसी कुंभनासः सिंहपादोमरांतकः खरान
नः खररथः खररोमा खरांघ्रियुक् २३ उर्ध्व
केशः सप्तबाहुश्च वक्त्रश्चतुर्भुजः॥ ह्रस्वदंतः

क्रूरदृष्टिर्लांगुली करभाननः॥२४ वक्रदंतः ख
रनखः खड्गकेशः सुराशनः॥ असिजिह्वः कुंतजि
ह्वः कूर्मकर्णस्त्रिलोचनः २५ उदग्राख्यो दुर्म
दश्च चामरश्च क्रकुंतलः व्याघ्रांघ्रिर्दुर्धरो दुष्ट
श्लक्ष्णरोमा विनासिकः॥२६॥ त्रिनासः सप्तरस
नः त्रिशिराश्चचतुःशिराः॥ विद्युत्केशोज्वलद्दं
ष्ट्रो व्याघ्रवक्त्रः सुदुर्मतिः॥२७ दुर्मुखः शार

म॰मा॰ भाकारः पवित्राशी द्वहज्जटश्च तडीत्कर्णः क्रो अ॰१
धमूर्त्तिः पाशाकर्णः प्रमोटनः॥२८॥ सिंहनादः
५० दो क्रूरनादः खरनादश्च हेषिलः॥ शुंडाहस्तः को
शबाहुस्तुंडि द्वक्षस्त्रिपाद्वली॥ २९॥ नीळान
नस्तिलिशांतस्त्रिकर्णश्चंडविक्रमः श्वेतोद ५०
रः शालाक्षश्च धूम्राशी वीरखातनः ३०॥ सु
ग्रीवः शंखळाहस्तः शठग्रीवः शिवारुतः

क्रोधमूर्त्तिर्महामूर्त्तिर्नभोमूर्त्तिर्मदोत्कटः ३१॥ इ
त्याद्यनेकदैत्यौघान्वाजीकुंजरचामरैः कर्पूर
शस्त्रसन्नाहैः पूजावाक्यसुदुक्तिभिः ३२॥ व
स्त्राळंकृतितांबूलैरर्हयामास तत्क्षणात्॥ आ
दिदेश ततः सर्वास्त्वर्यतां रुधुसंगरे॥ ३३॥ स्वय
मारुह्य चोत्तुंगं सहस्राश्वं महारथं सर्वशस्त्रा
स्त्रसंपूर्णं मंत्रयंत्रविधानवित्॥ ३४॥ क्षणंमद्धु

श्वं

 सुरोदैत्यस्तेजसादीर्घितोबभो निर्माणस
मयंप्राप्तः प्रदीपइवदुःसहः ३५ तद्वच्चमणि
 दैत्येशः कुंजरस्कंदलालितः चलच्चामरवृंदा
नियत्रदेशोलसंतिच ३६ ततसेनावाद्यनिर्घो
षैः क्षुभितास्तोयराशयः वेमुर्जळतरंगाळी ५९
भीषणसहसातदा ३७ उछलतुंगसलिलः
प्राकाशाद्भलजातयः आलिलिंगहरेः कं

ठंलक्ष्मी दुर्ग्धांबुधिरुछिता ३८ आरक्तनीळ
पीतैश्च छत्रैरापूरितंनभः सिंहनादैश्चदैत्या
नांप्रतिशद्बैर्महीभृतां ३९ शिखराणिजहु
स्तेषांसहसावासलालसाः उद्वेजिताः किं
नरास्तेसेनाघोषैर्दिवंययुः ४० इतिश्रीब्रं
भांडपुराणेपंचमस्कंधेक्षेत्रखंडेमल्लारिमा
हात्म्येदैत्यचमुनिर्गमोनामनवमोध्यायः ९

सन वाच शृणुध्वंब्राह्मणायूयंकलि
कालेमल्लापहं॥ चित्रंचरित्रंमल्लारेःश्रोतॄणां
सर्वसिद्धिदं॥१॥ सप्तकोटिगणाकीर्णोदेवो
मार्तंडभैरवः॥तत्सेनाधिकसैन्येनमल्लो
दैत्यः परीवृतः॥२॥रोषेणतेमहासैन्येमीलि
तेतुपरस्परं॥सिंहनादैश्चवीराणांभूतलंब

धिरीकृतं॥३॥मिथोमकरतुंडानांसंघट्टेनशि
रांसिच॥ फेंकुरांश्चोलयामासुर्ध्वजानामुन्न
तांश्चला॥४॥उत्कटपट्टान्यमिलाकुंजराणां
समंततः॥आचकर्षुर्महावंतःस्वांकुशैरंकु
शान्मिथः॥५॥योधाःकुंतैश्चशृंगैश्चताड
यामासुरंकुशैः॥स्वैरंचक्रैश्चचाक्रांस्यात्वन्यो
न्यमलुंठोत्सवाः॥६॥शुंडादंडान्कुंजराणां

निजघ्नुः कुरवाक्लिन्नः नाडीवामकराग्रेण धा
रं धारं महायशाः ॥७॥ चचाल गोळे लक्षायाः का
ळबाळ इवाजिगः मील्लकपोळ निनदैः कुंजरैः
कुंकुमारुणैः ॥८॥ कन्यां लङ्घ तत्रासीत् संग्रामे
विश्वभीषणं टणत्कारैश्च शस्त्राणां भीरूणां

व्याकुलात्मनां ॥९॥ विचिके रुर्विस्फुलिंगाः शस्त्र
संघट्टसंभवाः रणांगणे रजः कीर्णे खद्योता इव

ते निशि ॥१०॥ कुंजरस्कंधसंरूढाः काळसन्नाहसं
वृताः ववर्षुः समरे योधाः शरधारा इवांबुदाः
॥११॥ निजघ्नुः सादयः सादीन् भल्लैः खड्गैर्भृशुंडि
भिः चक्रिकासुष्टिघातैश्च घनकंकणदंडकैः
॥१२॥ आमुष्टि यमदंष्ट्राणां प्रहारैर्दारुणैर्मिथः
अस्यासन्नतुरंगास्ते केशाकेशि महाबळाः
॥१३॥ बाहो रुत्तमल्लो हाग्रेर्विविधुरुत्करगाम्भि

थ॥ रथिनः सारथीन्नशेषान्रथिनोस्त्करगोत्स

वे॥१४॥ बभंजुः शूलशाकटकर्त्तिकाशतशोभिता

न्॥ धावत्पदातिवृंदानि कुंजरारत्नघोटकान्

॥१५॥ अहोपदातयः शराळोहसन्नाहसंवृतान्

निजघ्नुः क्षुरिकाघातैस्त्करगान्सादिनोद्धि

तान्॥१६॥ ज्वलत्फळाभिर्भल्लिभिः कुंजरान्स

मराजिरे॥ धनुर्ज्यास्फालमुक्ताभिः स्ताडया

मासुरंकुशं॥१७॥ तीक्ष्णशूलप्रहारैश्च रथिनः स

हघोटकान्॥ जीविताशान्परित्यज्य प्रजघ्नुश्च

करक्षकान्॥१८॥ अक्षान्विघट्टयामासुः कुठा

रैरेतितीक्ष्णकैः॥ सोढारोस्त्रप्रहाराणां स्यंद

नानां पदातय॥१९॥ केचित्कांश्चिच्च मुशलैर्स्थू

लैर्लोहार्गळादिभिः॥ समरे चूर्णयामासुर्बहि

र्लोचनपीडकान्॥२०॥ कांश्चिद्देके हस्ताग्रेश्च व्या

श्री राम

चकर्षुः पदातयः॥ तांस्तान्निहन्युरपरे निस्त्रिंशै
रस्त्रचंचुकैः॥२२॥केचिच्चक्राणि मुमुचुस्तीक्ष्ण
यज्ञवान्॥ विसस्रुस्तान्परे शस्त्रैर्निर्स्यंसंग्रा
मपंडिताः॥२३॥आफलंभल्लुघातेन निर्गछं
तियथातथा॥ जघ्नुः कराभ्यां सुभटाः कांश्चि
देकेपरस्परं॥२४॥चलंनिस्त्रिंशसंघातैः घा
तैः क्षुण्णांगयष्टयः परेषां घोणदेशारुढं स

रोषाद्रुधिरं पपुः॥२५॥हाकेचिद्दूरसंदेशं पीड
नाद्दह रन्भसत्न॥ अन्येषां कोपबहुळापलिता
ह्यवनीतळे॥२६॥उदग्रैरंकुशैरुग्रान्पराक्रम
वतोद्विपान्॥ बबंधुः पाशजाळैर्न विषयावि
नयोगिनः॥२७॥स्रउझ्झळायमानांश्रुसन्ना
हानुपलायुधान्॥ केचिदुल्लोळयांचक्रुस्त्रि
श्रूळाग्रेणाभेदितान्॥२८॥सेहिरेपतितान्

शीर्षे गदाघातान् भ्रमन्त्र दान्।।धीमंतो दुर्वचां
सीव तत्प्राणहरणे छवः।।२७।।हेतिघातोछलछो
णशोणितछत्रमंडलः।।स्वामिसंतोषकरणायु
युधुः शस्त्रपाणयः।।२८।।सुरांगनाननैः पूर्णद
दृश्च भ्रांतचक्षुषः।।वीरा मुद्गरघातैश्च शतचं
द्रं न भस्तलं।।२९।।प्रस्तराभिंदिमाखेोस्थाः सुव
ताघटिता अपि।।लेगुः परेषां हृदये कुशाद्दा

इव दौर्जनः।।३०।।कठोरद्रुः कुठारैकधाराद्वैधीभ
वद्वपुः।।कीर्तिः पुण्यतरं किंचिन्नास्तीति चावद
भटाः।।३१।।शास्त्रघातोछलद्रक्तपुरस्तातार
णेभटाः।।अवनीं शोभयामासुरुत्फुल्लाः किंशु
काइव।।३२।।मुष्टिप्रहारैः युयुधुः कबंधा दिव्य
चक्षुषः।।स्वामिभक्तिप्रभावस्य कः पारं वेत्ति
तत।।३३।।छिन्नकंठा कुठाराग्रैर्नन्रतुः सुभटा

म·मा· रणे गजग्रीवाधराः केचिद्गणेशा इव दुर्मदाः अ·१०

५७ रणे विस्फारसौवीरा दुद्रुवुः खड्गपाणयः ।

दोर्मूलावलमस्फूर्यं दर्शयंतः स्वसाधनं ॥ ३७ ॥

दर्पाद्धुरसि संछन्ना स्तिर्यग्यज्ञोपवीतवान्नरा ।

ते भित्वा मंडलं भानो सुभटा स्त्रिदिवं ययुः ॥ ३८ ॥ ५७

पतिताः करिकुंभानां पतितानां रथोपरि ॥ श्रृं

गाररसनिर्मग्नमानसा इव ते बभुः ॥ ३९ ॥ तद्यो

बभुवुरत्नस्य शोणफेणावलीयुता ॥ हयानां रू

प्यवर्णानां यासु हंसायलं गजे ॥ ४१ ॥ कर्तरीभिः

समायुक्ता पत्रै र्बाणै विचित्रिता ॥ तरंगालिसु

लोलासु शफरा इव रेजिरे ॥ ४१ ॥ तोमराणि त

रंगलियासु कूर्मा इवोन्नताः ॥ शिरांसि रुत्नवीरा

णां कमलत्वमुपाययुः ॥ ४२ ॥ मांसांसि कर्दमनि

रताः रुलकोष्ठा उल्कार भासु ॥ इव भांति मदोन्म

वाः

ताः शाकिन्यो वनदेवताः ॥४३॥ कुंजराणां तु

रंगाणां यास्वंत्राणि मह्यंति च ॥ ग्राहतामाययुः

सद्यश्चलंति च वलंति च ॥४४॥ जग्मुः शैवलतां

यास्तु केशपाशाः सुविस्तृताः ॥ केशाः केशिमिथो

युद्धे शीर्षेभ्यो ये वियोजिताः ॥४५॥ आध्मातज

ठरास्तासां तीरे तीरे विशेरते ॥ परान्नभोजने

रक्ता ब्राह्मणा इव लुंठिताः ॥४६॥ सद्यः शिव

प्रभावेन गणा निपतिता अपि ॥ उत्तस्थुस्त्वायुधै

र्युक्ता यथा पूर्वं रणांगणे ॥४७॥ दैत्यानां सुभटाः

सर्वे नोत्तस्थुः समरे हताः ॥ आर्द्रा इव मृदः पिंडा मा

नहिना दिवं गताः ॥४८॥ तुष्टुवुः प्रमथाः सर्वे देवं

मार्तंडभैरवं ॥ जियेति मुनयस्तोषादूचुर्वंदन्युगाय

तरं ॥४९॥ अवाद्यन्जयवाद्यानि कुसुमानि दिवः

सुराः ॥ ववर्षुर्ललितं गीतमगायन्सुरगायकाः

म·मा·

५९

५०॥इतिश्रीब्रंह्मांडपुराणेपंचमस्कंधेक्षेत्रखंडे अ०१०
मल्लारिमाहात्म्येमल्लासुरसैन्यवधोनामदशमो
ध्यायः॥१०॥

सनत्कुमारउवाच॥अथस्वेनिहतेसैन्येसदै
त्योमर्षपूरितः॥ध्मातनासापुटोमल्लः क्रोधा ५९
न्निश्वासयोगतः॥१॥वल्गिकुंडेक्षणःकंपमान
खड्गसुभीषणः॥शीघ्रंतुदेलितुरगान्नुवाचनि

स्वं
जसारथिं॥२॥अतलःसेनाधिपोदैत्यःखड्गदंष्ट्रः
प्रतापवान्॥सुविज्ञापयदिशं स्वंमल्लाख्यमसु
रेश्वरं॥३॥किंयत्सैन्यमिदंदेवग्राससमात्रमिवा
धुना॥नाबलंतवप्रकोपायतांचूडंदीयतांमम
॥४॥तवमूर्तिः प्रतापोहंसंग्रामेजयनिश्चयः॥
हंतावीरसहस्राणामेकाकीत्वंनवेत्सिकिं॥५॥म
यितिष्ठतिदैत्येंद्रकथंत्वंयुध्यसेस्वयं॥क्षणंतिष्ठ

त्वात्र भटस्यस्यपश्यमेरणकौभटलं ॥६॥ अथासौदै
त्यराजेन खड्गदंष्ट्रः समीरितः ॥ स्वामिसन्मान
तोषेण ययौयुद्धायसन्मना ॥७॥ वाजीनांपंच
भिर्लक्षैः रथैस्तद्द्विगुणैः सह ॥ चतुर्गुणैश्चक
रिभिर्गजारूढश्चशस्त्रवान् ॥८॥ वाद्यदुंदुभि
निर्घोषैः सिंधुपानस्फुरन्मदः ॥ कलवंदीज
नस्तोत्रश्चारुचामरवीजितः ॥९॥ तमायांतं

समालोक्य समादिष्टः षडाननात् ॥ युद्धस्वेलिम
हेशेन खड्गदंष्ट्रेण सत्वरां ॥१०॥ प्रसादइत्युक्तवा चेशं
सेनया निजयावृतः ॥ अनेकशक्तियुक्तस्वामी
चातुरंगपरीवृतः ॥११॥ मयूरपिच्छचमरैः सेवि
तछत्रमंडलैः ॥ मयूरवाहनस्तत्र तस्थौ ससम
रांगणे ॥१२॥ आवायोः समरोद्यस्यास्सेनाभ्यां
किंप्रयोजनं ॥ युद्धस्वेस्यवदद्वाक्यं खड्गदंष्ट्रः ष

डाननं॥१३॥बालस्त्वंभूछिनः सर्वसैन्येनकि
लैस्यसे॥संग्रामायस्वसैन्यस्त्वंनभस्यश
रणाचयां॥१४॥याचस्वपोळिकांदुर्गेनासा
भ्यांजहिरेकर्प॥नवनीलादनेशास्त्कः कथंयु
द्धायवल्गसे॥१५॥उत्संगंयाहिरेमातुर्मुचा
मुंचाजिसंभ्रमं॥क्रोमळानितवांगानिभि
र्दयाममभलुय॥१६॥इतितस्यवचः श्रुत्वा

चुकोपसुतरामसौ॥विद्याधर्दैत्यंबाणानां
सहस्रेणाभिदंष्ट्रकं॥१७॥तेनतेखङ्गचालेन
बाणाछिन्नास्त्कलापयान्॥विद्याधचससेना
न्यंबाणैः शतसहस्रकैः॥१८॥बाणजालंसमा
यांतंवीक्ष्यासौपार्वतीसुतः॥शक्त्यानिवार
यामासभ्रामंत्याबहिर्तासनः॥१९॥ततःस
कुंजरारूढः शफरीव्यधलक्षितः॥जघानष

म॰मा॰ ६२ | अ॰ ११ ६२

ण्मुखं बाणे रुग्ररुक्षः समरे बली ॥२०॥ व्यर्थीकृ
तं मयूरेण समुत्पत्य नभस्तले ॥ संधानं तस्य
दैत्यस्य स्वामिनाधिष्ठितेन च ॥२१॥ संधानं व्य
र्थतां मत्वा वीक्ष्याकाशे तथोन्मुखं ॥ जघान
केकिनं सद्यः शरेणासरूषं गछे ॥२२॥ ततः
कोपेन पूर्णोसाव विध्यत्तस्य कुंजरं ॥ मञ्ज
त्कर्ण रिपिच्छाग्रमर्धचंद्रेषुणा रुषा ॥२३॥ ष

ण्मुखस्य धनुर्वंशं क्षुरप्रेणाशुगेन च ॥ चिच्छे
दग्रोन्नतं दैत्यो ध्वजं भल्लासिधारया ॥२४॥ रत्नै
र्विनिर्मितांस्कंगान् किरीटानाशु भेः क्षणात्
षड्भिस्तद्विगुणैः कर्णकुंडलानीषुजन्मना ॥२५॥
व्याकुलीभूतचित्तोसौ बाणजालैरभूत्तदा ॥ त
तः कोपेन महता स्फुरद्दंष्ट्राग्रभीषणः ॥२६॥ षण्मु
मोचशक्तिमत्युग्रां शतघंटाविडंबिनीं ॥ क्रन्मं

लज्वलनज्वालानिर्मितामिवदुर्धरां ॥२७॥ देवा
धमसहस्रेलिसलेनाश्चुगारष्टिभिः। वार्यमाणो
पि हृदयेपतत्तस्यचपापिनः॥२८॥ विरूढःशक्ति
घातेनमुमोचासृन्मदोद्धतः। पलायमानंलस्से
न्यंमारथामासुरेश्वराः॥२९॥ केचिन्मुशलघाते
श्चसुतरांपीडितोरसः। रक्तानिराक्षसावेसुर्दि
भ्रांताभ्रांतचक्षुषः॥३०॥ परिघाघातसंभ्रांत

मानसाराक्षसाःपरे। आसन्नमरणामूर्छामाय
युस्तत्रसंगरे॥३१॥ मलितानांचशस्त्राणांधारा
भिर्गलितांघ्रयः। केपितावंतिसमरेभीरवस्तु
परांङ्मुखाः॥३२॥ पपुःस्वेदजलंकेचित्तुरंगाणां
चदंतिनां। भंगभीतित्रषाक्रांताः कोणपाजी
विताशया॥३३॥ इतिश्रीब्रह्मांडपुराणेपंचम
स्कंधेक्षेत्रखंडेमल्लारिमाहात्म्येखड्गदंष्ट्रवधोना

६४

सनत्कुमार उवाच ॥ इते सेनापतौ तस्मिन्स सैन्ये
थ शिवात्मन ॥१॥ कोटिनां रक्षसां स्वामी हेमदंडै
श्च चामरैः ॥२॥ वीज्यमानो रथारूढः शास्त्रवि
द्याविशारदः ॥३॥ उक्तामुखो महावीर्यः क्रोधेन र
णमाययौ ॥४॥ वाजीनां लक्ष विंशत्या रथानां
कोटिनायुतः ॥५॥ कोट्यर्धकुंजरैर्युक्तो संख्येयैः

६४

पदगैर्युतः ॥६॥ ७ आगमात्कौक्यकृतोत्साहं समराभि
मुखं शिवः ॥७॥ गणानामधिपं देवं नुनोद रथिनं
तदा ॥८॥ हेरंबेनाभिहतः सोथ किं ते युद्धेन बाल
क ॥ मधुराणि च खाद्यानि मोदकप्रमुखानि च
॥९॥ कुमाराय सुखं गेहे खाद्यं शास्त्राणि संगरे ॥
स तेन व्याहृतः पश्चाद्वाचा छत्वमळंतया ॥१०॥ हे
स्य सेनासु रत्ना मोदकान् भक्षयाम्यहं ॥ शिव
न्वो

स्यबाळकोनूनंभवत्तामंतकोधुना॥७॥इत्युक्तो
राक्षसःकोपात्प्रज्वलद्दहनेक्षण॥मुमोचतीक्ष्णधाराणांशराणांशतमद्भुतं॥८॥तांछरान्प्शुघातेनगणेशोलीलयाछिनत्॥संदधेसोतत्तोदैत्यःशराणांद्विसहस्रकं॥९॥तेशरावाजिनामंगेकेचिन्मग्नाःसपत्रकाः॥उन्मार्गगामिनोभूवन्हयाःसारथिर्नोदत्ता॥१०॥अक्षो

बभंजमकरश्चूर्णीभूतोभवत्तदा॥हाहाकृतंसुरैस्तत्रतद्दुज्ञाकोपपूरित॥११॥विव्याधतुरगांस्तस्यबाणेसारथिनंध्वजं॥तंचदैत्यंगणाध्यक्षोविरथंप्राकरोत्तदा॥१२॥लोहभांसहस्रस्यगदांजग्राहदानव॥भ्रमंतींतांकुठारेणाच्छिछेदचगणाधिपः॥१३॥गृहीतुमुद्यतःशक्तींयावत्क्रोधान्महासुर॥तावज्जघानगणपःसदंतेनाश्ु

म·मा· मुष्टिना ॥१४॥ तावत्स नरसिंहोभूच्छिलेखनखैः अ·१२
करं तस्य दंतप्रहारेण प्राणानग्रहीद्विपराट् ॥१५॥
६६ शिरोपि व्याप्तनयनं लल्लजिह्वां चलच्छटं । छिन्नं
पदातिघातेन पपात विशिरा भुवि ॥१६॥ विलोक्य
तं हतं दैत्यं तत्सैन्यं योद्धुमुत्सुकं । अभूत्तस्य गणैः
क्रोधाध्मातैर्निलयमक्षयं ॥१७॥ तुरंगकुंजरमहा ६६
रथं सारथिना सह । अथ तं समरे दृष्ट्वा दीर्घनि

द्रामुपागतं ॥१८॥ उल्कामुखं महासैन्यं समरे
रविलोचनः । अशीत्या वाजिलक्षाणां रथैः को
टिद्वयेन च ॥१९॥ कुंजराणां चतुःकोट्या विसंख्ये
यपदातिभिः । अयुतैर्जयवाद्यानां सहस्रेणोन्न
तध्वजैः ॥२०॥ स्वामिसन्मानदर्पेण स्फुरन्नासा
पुटद्वय । स्फुरच्चंडभुजादंडः स्वर्णदंडैश्च वी
जितः ॥२१॥ चामरैः कुंतलोमाख्यैः संग्रामायस

मंत्रयेत्॥ समायातं शिवो वीक्ष्य दिदेश जयनंदि
नं॥२२॥ अप्राप्यैस्तपर्वतं महेशस्य सारूप्यं नागभूष
णं॥ त्रिनेत्रं पंचवक्त्रं च चंद्रमुक्ताफलप्रभं॥२३॥
त्रिशूलादीनि शस्त्राणि दधानं चंद्रशेखरं॥ कां
चनस्यंदनारूढं संग्रामोत्सवपीवरं॥२४॥ तमु
वाच शिवाकारं त्वं महेशोसि हे स्कर॥ तेनोक्तं स्व
पया शंभोः स्वरूपं प्राप्नवाहंने॥२५॥ किंकरः शंक

रस्याहं त्वद्वधार्थमुपागतः॥ नमाद्ध्कुंडलोमा
सा च मरत्वं गतं तवा॥२६॥ धारेरे दैत्य कुतांतोहं क
स्त्राता ते घरक्षस्तु॥ तमित्युक्त्वा ललाटस्य स्वेदेन
त्यांममर्दचा॥२७॥ तत्र संधाय बाणानां शतं लक्ष्य
प्रस्तमित्त्या॥ आकर्ण्य धनुरापूर्य कुंडलोमा समु
मोचतं॥२८॥ खड्वांगचारुनोच्छालेः शरास्तांस्तं
निराकरोत्॥ जयनंदीगणाः शंभोर्धनुरादाय

सुप्रभं ॥२९॥ संदधे बाणमत्युग्रं दिग्धं हालाहलेन च ॥ आपूर्य्योरस्थले स्फाळं तेन दैत्यमताडयत् ॥३०॥ वार्यमाणोपि बाणानां शतैर्वक्षःस्थले पतन् । निर्गते पृष्ठरंध्रेण बाणं मेने न संव्यथां ॥३१॥ अथासौ शरजालेन त्रासयामास नंदिनं ॥ ससैन्यं समरे तत्र युद्धं मंत्रप्रभाववान् ॥३२॥ पराङ्मुखो भग्न नंदी रथाश्वैर्वलितं क्षणं ॥ सारथिः शरनि

भिन्न पपात धरणीतले ॥३३॥ धनुर्मुष्टियुतं सद्यश्चिछेद ध्वजमुत्तमं ॥ तेन द्रुचदधे नाब्धिः क्षोभितो मुखनोदरात् ॥३४॥ पलायमानं देवानां सैन्यं चूर्णीचकार स भमर्दनैश्चक्रनेमीनां स्वांगकुंताहतैर्गजान् ॥३५॥ पातयामास तुरगान् शस्त्रपातैश्च दारुणान् ॥ एवं सक्षीयमाणे तु सैन्ये येन धैर्यं च लब्धं ॥३६॥ क्रोधेन पूरितः स्वांतः संवर्ताग्निवि

त्वे

म॰मा॰ लोचनः ॥ अन्यसारथिनायुक्तः सिंहनादंचकार अ॰१२
सः ॥ ३७ ॥ तेनसर्वंहतंसैन्यंदैत्यानांशरवृष्टिभिः ॥
६९ विव्याधकुंजरोमाणमाग्नेयेनास्त्रपुत्रिणा ॥ ३८ ॥ स
पत्रीशोषयामासाम्रत्नंतस्यद्ददिश्छिन्नं ॥ ततः स
विह्वलोदैत्योभ्रमच्चक्षुरभूत्तदा ॥ ३९ ॥ हतेतस्मि ६९
न्दुराधर्षेश्रीमतोंजयनंदिना ॥ पुष्पाणिसुमु
चुर्देवाआशिर्वादान्हषीश्वराः ॥ ४० ॥ गायनंकी

र्तनंचैवयक्षगंधर्वकिंनराः ॥ ४१ ॥ इतिश्रीब्रह्मां
डपुराणेपंचमस्कंधेक्षेत्रखंडेमल्लारिमहात्म्येकुं
तरोभावधोनामद्वादशोध्यायः १२ ७ ७ ७
७ सनत्कुमारउवाच ॥ ततोहतेषुदैत्येषुसेनानीसै
निकेषुचाप्यहतंसंगरेतस्मिन्भ्रयतांलहषीश्व
राः ॥ १ ॥ मणिमल्लौऋषापूर्णौरणवाद्यमहोत्सवौ
तावुभावपिसंग्रामेतिष्ठेतांक्रोधनिर्भरौ ॥ २ ॥ उ

वाचभ्रातरंमल्लमणिः क्रोधोद्धुरस्तदा॥ दैत्यराजमहाभाग्योदयंमेपश्यसंगरे॥ ३॥ यःस्वयंजगतांनाथः शक्रादिसुरपूजितः॥ सयोद्धाद्यजयंतस्मिन्लभेवासल्लभेतवा॥ ४॥ पराजयजयाभ्यांमेजयएवसुनिश्चितः॥ इत्युक्त्वासिंहनादेनजगर्जमणिकासुरः॥ ५॥ त्रैलोक्यंपूरयामासस्वशब्दप्रतिरावतः भवेंदुः कैलासशिखरेबद्धाः सिद्धसमाधयः॥ ६॥ इंद्राणांकिन्नराणांचदद्धान्यालिंगनानिच॥ कंठंसुरारेः कमलालिलिंगप्रतिशाद्विभिः॥ ७॥ सिंदूरोद्धूलितशिरामायावीतुंगमूर्तिमान्॥ लिखद्भ्रमकिरीटस्यकोट्यावारिदमंडलं॥ दीप्तोभिलेबाहुविंशत्यारक्तचंदनचर्चितः॥ तडिल्लक्षप्रतीकाशः कर्णकुंडलमंडितः॥ ९॥ नीलमेघावलीछन्नसर्वायुधलसत्करः

७०

म·मा· जपाकुसुममाळाभिर्दर्पन्मूर्धभुजागतः॥१०॥प्रम अ·१२

तानांसुपुष्टानांनानावर्णसुशोभितं॥मणिःपंच

७१ सहस्राणांश्च्वानांसैन्येनसंयुतः॥११॥पदातिर्गिरि

सारैस्वैपदन्यासैर्महीतले॥पदेपदेविनिमयन्यो

द्धुमभ्याययौरणे॥१२॥तमभ्यागतमालोक्यदेवो ७२

मार्तंडभैरवः प्रहसन्वारयामाससंग्रामायनिजा

न्गणान्॥१३॥श्रीमार्तंडभैरवउवाच । रेरेगणाः

क्षणेयुद्धमीक्ष्यध्वंखलुमामकं॥रोर्यैवीक्षामहे

वोस्यराक्षसस्यमाहाबलं॥१४॥बभूवभैरवस्तद्द

स्दातिःसमरेछया॥सिंहनादेनमहताक्षोभया

मासरोदसी॥१५॥तमुवाचमहादैत्यःकेनत्वमपि

वंचितः॥भैक्ष्यंयांचासद्दाश्रेयोभिक्षूणांसमरे

णकिं॥१६॥श्रुत्वेतितस्यवचनंत्रिनेत्रःक्रोधपू

रितः॥द्रुद्रावतंदुरात्मानंस्फुरन्नासापुटद्वयः॥१७

लोहभारसहस्राणां गदया काशतुंगया॥ जघानमू
र्ध्निसहसा जडो लोसचरवेटकां॥१८॥ अवीवदच्चयो
द्धारं तुष्टं भैरवतेबळो॥ उत्तुंगोसिच पीनोसिनिः
सारस्थान्महालघुः॥१९॥ तदाकर्ण्य वचस्तस्य पुन
रोषान्महोद्धतां॥ जहिंसबाणैर्वेगेन सहस्रप्रस
वक्षसि॥२०॥ नानागतान्शरान्वीक्ष्य करवाळेन
सोछ्छितान्॥ सम्यग्जितेंद्रियोयोगी चित्तेन विष

यानिव॥२१॥ ततः सराक्षसः[सः] क्रूरः क्षुरप्राणांशताधि
कं सहस्रं संदधेज्यायां शराणामग्नितेजसां॥२२॥
भस्मीचकार तान्बाणान् हुंकारेण महेश्वरः ततस्ता
उग्रदुग्रेण किरीट समहेषुणा॥२३॥ उज्जग्मुस्तत्र र
त्नानि खनित्रेणाकरे यथा॥ अभ्यधावत्ततो दैत्यं सं
हर्ता भैरवः स्वयं॥२४॥ चंद्रहासेन तीक्ष्णेन रंहसास्य
शिरोछिनत्॥ तावत्स शरभास्योभूर्दुर्जं शंभोर्ददं

शाचा ॥२५॥ ततः कालिकया शंभुस्तं जघान स्वयं रुषा
शास्त्रिकांतामुखेनैव जग्राह घुटिकामिव ॥२६॥ अथ
शंभुस्त्रिशूलेन छेदयामास तज्जवात् ॥ उरस्थलेप
श्चिवंशोतथाभिद्यतिलक्षणात् ॥२७॥ दैत्येशोथा
भवंतुंगस्तुरंगवदनक्षमात् ॥ चकार हेषामत्युग्रां
जगत्क्षोभविधायिनी ॥२८॥ अर्द्धचंद्रेण बाणेन
ग्रीवां तस्याच्छिनच्छिवः ॥ तस्यास्यात्कौंजरी ग्रीवा

शुंडादंडविराजिता ॥२९॥ तां जघान कुठारेण ती
क्ष्णधारेण मूर्धनि ॥ ततोसौ तुरगारूढः सादिस्या
दुग्रखड्गवान् ॥३०॥ निहन्यमानः शस्त्रोघैर्दुर्धरो
सो महेश्वरं ॥ जघान करवालेन भुजमद्धेमदोद्ध
तः ॥३१॥ तेन भूषणनागेंद्रप्रहारेण च खंडितः ॥ त
तो मुमोच सहसा चक्रास्त्रं गिरिजापतिः ॥३२॥ स
तेनव्याकुलीभूतः पपाताश्वेन संयुतः ॥ जलेय

नतुरंगाख्यमभूत्तीर्थं सुपुण्यदं ॥३४॥ अथनारा
चतीक्ष्णाग्रैर्ब्रह्मांडं समपूरयत् ॥ दैत्यराजः शिवं
रुक्षीकृत्य सर्वं निरंतरं ॥३७॥ अंगे तस्य शराः शं
भोर्विश्वनाट्यनटस्य च ॥ ललाटपट्टे मुकुटे कपो
ले कुंडलद्वये ॥३८॥ भुजेषु वक्षसि क्रोडे लग्ना भ
ग्नाः समंततः ॥ स्कंधयोर्नाभिदेशे च ग्रीवास्कंध
योरंतरे ॥ मुंडमालाः शरैर्भिन्नाः शंभोर्दैत्य

स्य संगरे ॥ सत्तस्य मरणं प्राप्तमहो चित्रा विधेर्गतिः
॥४०॥ अदुनोश्चंद्रमाः शंभोर्जटाजूटमठस्तथा ॥
दैत्यराजस्य बाणैर्हि वैरस्थाने स्थितैः फलं ॥४१॥
अथ तं दुर्धरं दृष्ट्वा महावीरं मणिं शिवः ॥ ज्वल
ज्ज्वलनसंकाशं शूलमुग्रं मुमोच सः ॥४२॥ तदा
हस्तं परशुना चक्रखड्गशरोत्करैः ॥ निवार्यमा
णं दैत्येन प्राप्तं कर्मैव पूर्वजं ॥४३॥ तेनोरसि विनि

भिन्नस्त्रिशूलेन स दैत्यराट् । पपात विह्वलो भूमौ भ्रमल्लोचनपुत्रिकः ॥ ४२ ॥ दातुं मूर्ध्नि पदं शंभुर्यावदुच्चालयत्यहो । दैत्येन परया भक्त्या स्थापितं निजमूर्धनि ॥ ४३ ॥ कृपयास्य सीमितिदेवेशा वैरेण परितोषितः । तुष्टोस्यं ते रणे मत्तु र्भवान्यो ह्यजगत्सतो ॥ ४४ ॥ निजशौर्येण संतुष्टं तु नायं जगदीश्वरं । दृष्ट्वं साक्षात्कृपापात्री भूतोसौ दैत्यपुंगवः

४५ ॥ मणिरुवाच । नमस्ते भूतनाथाय सर्वोत्तर्यामिणे नमः । नमो नागेंद्रभूषाय नीलकंठाय ते नमः ॥ ४६ ॥ नमो रुद्राय रौद्राय नमस्ते दानवारये । नमः शुद्धाय शांताय कैवल्यपतये नमः ॥ ४७ ॥ नमो रत्नावलीचंचन्मुकुटायासिपाणये । नमो देवाय महते नमो गंगाप्रियाय ते ॥ ४८ ॥ नमः कमलकिंजल्ककुंजपिंजरतेजसे । चंद्रचंद्रत्कलामौले

त्रिनेत्रायनमोनमः॥४७॥नमोदयासमुद्राय
देवदेवायशाश्वते॥मयूरपत्रचमरवीज्यमानाय
तेनमः॥५०॥सप्तकोटिगणाकीर्णसैन्यायशिवते
नमः॥नमःस्त्रिशूलहस्तायनमस्तेत्रिगुणात्म
ने॥५१॥नमःपरमहंसायनमःपात्रधरायचन
मःकारुण्यपूर्णायनमस्तेस्वस्तिकारिणे॥५२॥
नमोभक्तजनानंदविधाननिधयेनमः॥नमः

परमकैवल्यदायिनेविश्वधायिने॥५३॥डमडुम
रुडांकारकारिणेतेनमोनमः॥श्रीमार्तंडभैरव
उवाच॥तुष्टोहंतवयुष्मेनभक्त्याचपरिपूर्णया
॥५४॥वरंवृणीष्वचित्तस्थंतुभ्यंदास्याम्यहंततः म
णिकार्श्रीरुवाच॥यदितुष्टोसिदेवेशात्कृपयापुर
सूदन॥५५॥मत्कृतंयद्भवत्स्तोत्रंमनुष्यपठतांन्र
णां॥जायतेलक्ष्मीरतुळादानाद्विश्वोपकारिणी॥५६

सर्वभोगप्रदा पुत्रवाजीवारणसुंदरा॥ मोक्षश्चांते रणेशौर्यं वाणी नवरसोज्वला॥५७॥ मच्छिरस्त्वत्पादांधोभूयादेव निरंतरं तुरंगसहितं रूपं मदीयं त्वत्संनिधौ॥५८॥ श्रीमार्तंडभैरव उवाच॥ मणे त्वं त्वयायद्यत्तत्तेभवतिध्रुवं त्वंयाहिपरमंमोक्षं शाश्वतं मम शासनात्॥५९॥ श्रण्वतामावयोर्युद्धं सिद्धयः संतु सर्वदा॥६०॥ इति श्रीब्रंह्मांडपुराणे

पंचमस्कंधे क्षेत्रखंडे मल्लारिमाहात्म्ये मणिकासुरवधोनाम त्रयोदशोध्यायः॥१३॥७ ७ ७

सनत्कुमार उवाच॥ अथतुष्टोमहादेवो मणेर्भक्त्या प्रसन्नधीः॥ भ्रातरं तस्य रूपया मल्लुं रक्षत्तुमिछति॥१॥ उवाच विष्णुं देवेशो मल्लुमाज्ञापयेति च तं गत्वा ब्रूहि पातालं याहि शेषैर्जनैर्रसः॥२॥ भवंतु सर्वे मुनयः स्वाश्रमाध्ययनोत्सवाः॥ प्राप्नुवं

म॰मा॰ तिसुराक्ष्मायांप्रतिष्ठाप्यजनानिचा॥३॥संतुष्य अ॰१९

७८ त्तक्रियाविप्रानिर्व्याकुलितमानसाः॥४॥दिव्यंतु

सर्वेराजानःपालयंतुमहीतलं॥५॥यज्ञभाग

भुजोदेवाःसंतुत्रिदिववासिनः॥६॥नोचेत्वामधु

नायुद्धेभैरवोयंहनिष्यति॥७॥इतिशंभोर्वचः ७८

गा श्रुत्वादैत्यराजंर्जेमसः॥८॥एकाकीगारुडारूढो

विशस्त्रःशांतिमूर्तिमान्॥९॥उवाचतंमहा

दैत्यंमल्लंमल्लेनपूजितः॥रणेक्षयमित्तादैत्याबहु

वस्तेतथाबलं॥११॥अन्येपिभ्रातरःपुत्राःसगोत्राः

मित्रबांधवा॥१२॥शालकाःश्वशुराःक्रूराःसेवकाहृ

दयंगमाः॥१३॥प्रमत्तादंतिनःप्रौढावाजिनश्चम

नोजवाः॥१४॥आनेकरत्नघटिताःशाकटारथिभिः

सह॥१५॥पदातयोप्यसंख्याभ्रातापिप्राणवल्लु

भः॥१६॥त्वयाघातयितायुद्धेदुर्मधौदैत्यनमल्लेश॥१०

इदानीं शरणं गत्वा देवं मार्तंडभैरवं॥ शीघ्रं रसात्

लं याहि शेषैर्दैत्यैः परीवृत॥१२॥ प्राणानेव नि

जान्मल्लः क्रोधी मार्तंडभैरवः॥ कल्पांतकेऽपि र

सि कस्तेन योद्धुं न चार्हसि॥१३॥ तस्य क्रोधानले

दैत्य मा ते देहाहुतिः पतेत्॥ अस्य येऽपि च संजा

ते मा पुनर्विषभक्षणं॥१३॥ प्रल्हादस्य कुलोत्प

न्नस्तस्मात्वां योजयाम्यहं॥ हितायरूपया

मल्ल मद्वचः शृणु सर्वदा॥१४॥ मल्लासुर उवाच॥

भगवंस्त्वामहं याचे तन्मे देहि प्रसादतः॥ एकाक्ष

व्यमस्मिन्भवता यावद्योत्स्याम्यहं क्षणं॥१५॥ त

त्सैन्यं सशिवं वक्रे जानीहि पतितं मम॥ त्वां व

क्ष्यामि यतः पूज्यः पूर्वज्ञानां गदाधर॥१६॥ एकैकं

वा स्य शिखरे तुंगे युद्धं पश्य मम शिलुः॥ शंभु

ना तत्क्षणे वापि भ्राता सैन्यैः समावृतः॥१७॥ गि

लितस्त्वं कस्मगयेप्रज्वळज्जठरानळः॥ विदार्यज
ठराण्येषां तद्रक्तनदिनीषु च॥१८॥ नावगाहे भृशं
यावत्तावद्दाहो न शाम्यति॥ बुभुक्षितानि शास्त्रा
णि देवशोणितपानि मे॥१९॥ रसिं नयामि परमां
नया वज्जीवतेन किं॥ सुरदेहोछलद्रक्तबिंदुस
त्कमिवांबरं॥२०॥ यावन्नकुर्वे गोविंदं सुखं ताव
छुभे कथं॥ भैरवश्च गणास्तस्य किं योत्स्यंति म
याहवे॥२१॥ भास्वराणानि पावकेनैव शुष्काणि बलवंति किं
अद्य निस्त्रिदशाः स्वर्गपृथ्वी निर्मानुषाद्य च॥२२॥
रसातळमनागं च कुर्द्धेमयि सुरांतके॥ दंष्ट्राचर्व
णनिर्घोषं निर्जरान्मयि खादति॥२३॥ भ्रातृशोक
ज्वरउच्छ्रितेनाळं पानाय सागरः॥ श्रीनारायण
उवाच॥ रे मल्लु श्रृणु मे मंत्रं वैतसीं वृत्तिमाश्रय
२४॥ पतंगवृत्तौ मरणं नीतिदोषास्पदं यथा मल्लु

स्कर उवाच ॥ निजप्राणः यात्केचित्सत्वं मुंचंतियेज्जनाः ॥ २५ ॥ पच्यंते कुंभिपाकेषु नरकेषु समाशतं ॥ इत्याद्यनेकशापथान्कथयामास दैत्यराट् ॥ २६ ॥ शूराणां त्रणवत्प्राणाः कृतनिश्चयितां रणे ॥ २७ ॥ इति श्रीब्रह्मांडपुराणे पंचमस्कंधे क्षेत्रखंडे मल्लारिमाहात्म्ये विष्णोर्दैत्याभिगमनं नाम चतुर्दशोध्यायाः

१४ २७ २७ २७ २७ २७ २७ २७ २७

सनत्कुमार उवाच ॥ विष्णुना वार्यमाणोपि क्रोधाक्रांतः स दैत्यराट् ॥ संग्रामाय ययौ मल्लो जयवाद्यमहोत्सवः ॥ १ ॥ सर्वशस्त्रास्त्रसंयुक्तः सर्वमायान्वितोरथी ॥ हरिचंदनकस्तूरीकुंकुमागरुलेपनः ॥ २ ॥ सिंदूररेणुनिकरसंराजन्मूर्धजछटः ॥ अमोघमंडलेत्तनुर्नीर्छिजीमूतसंनिभः ॥ ३ ॥ रचितः काछकूटेन धात्रा किं कउडेनवा ॥ पतच्छामाश्रयस्तं

भः शार्ङ्गनीळमयोयथा ॥ ४ ॥ चळच्चामरवृंदेनतुंगो
नीळगिरिर्यथा ॥ रत्नभूषणमाळाभिर्मेरुश्रृंगाकृ
तिर्बभौ ॥ ५ ॥ उत्तुंगेनकिरीटेनलिलेखजलदावळी
तस्यतोउरसंकारैः क्षुभितः क्षीरसागरः ॥ ६ ॥ तत
वंदीजनस्तोत्रैः समरोत्सवपीवरः ॥ महाकाळस्ययो
द्धासोवृर्णनातीगसद्यशाः ॥ ७ ॥ संग्राममेदिनींप्रा
प्यसिंहनादंचकारसः ॥ तेनमेरुस्फुनक्षत्रमाळा

तळमिवागता ॥ ८ ॥ कैलासेभीतिकंपेनपार्वत्या
मुकुटोपलत्ता ॥ उवः सेवत्तेंभोधितत्कंपरा
मनेछया ॥ ९ ॥ भूमिभारभयाक्रांतः शेषोपि
चलनोद्यतः ॥ गिरयः कंपिताः सर्वेसासिद्धमि
थुनाः सदा ॥ १० ॥ अर्ब्रेनस्वसैन्येनचहुलेनप
रीवृतः ॥ तस्यसेनांसमालोक्यघत्तमारीसमु
थिता ॥ ११ ॥ मुष्टिमादायवेगेनभ्रामयंतीह

म·मा· कुंजरान्॥ कुंजरेण जघाने वै तुरंगेण तुरंगमा अ·१५
न्॥१२ हयसारथिसंयुक्तान्रथांश्चिक्षेपसासु ८३
खे॥ पलायमानान् पदगान् जिव्हयाउंबयारता
न्॥१३ पचर्वचै महाराविः सशस्त्रान्दैत्यपुंग
वान्॥ दुर्धरान्छस्त्रसंघातैर्मायियाप्यसनावरा ८३
१४॥ चूर्णिकृतं शास्त्रलोहं दशानैर्वज्रसंनिभैः॥
भस्मीकृतं जाठरेण तस्यास्यात्तद्रसायनं॥१५

ववृद्धे बळमस्कयं परापुष्टिश्च तत्क्षणात्॥ तामा
हक्षोभितो दैत्यस्तुष्टासिपस्त्वभक्षणात्॥१६॥
सैन्यग्रासेन हे मारी ग्रासमात्रं मिमासि ह॥ दैत्ये
नाभिहता सेवं रूपं दिव्यं बभार सा॥१७॥ ववर्ष सा
युके दैत्यं मेघमाळेव पर्वतं॥ नाग्व्यामपि रुजं च
कुस्ते बाणा दैत्यपुंगवे॥१८॥ रणकंडूति विळस
त्कं डूशांस्येनचाभवत्॥ उद्भ्राम्य गदया व्योम्नि

जघानसहसाचसा(तां)॥१९॥तांगदांतलछहस्तेन घ
त्वाश्रुछंसुमोचसं॥ तच्छूलंमुष्टिमादायतांचचि
क्षेपदैत्यराट्॥२०॥अत्नोर्यन्साखड्गेनस्कंधेदै
त्यंचरंहसा॥सबाहुःपतितस्तस्यस्कंधेनसहभू
तले॥२१॥सुस्रावशोणितंतत्रशोणतीर्थमभू
त्तदा॥अन्योपिबहुरजनिदैत्यराजस्यलक्षणा
त्॥२२॥तथाकटककेयूरमुद्रिकाखड्गमंडितः

अथसाभैरवंनादंविधायगगनंगता॥२३॥तस्मा
द्वर्षसमरेशिखाग्रस्थिंमहोपकं॥उ॥सपातसच दै
त्येंद्रोव्योमतावन्महींगता॥२४॥सुचमभ्यागतोदै
त्यःशरैस्तामप्यताडयत्॥आमोघास्तेशरास्त
स्यविभेद॥सहसाचपुः॥२५॥शात्तंशिरसिबाणा
नांकुचयोःसप्तसप्ततिः॥ग्रीवायासुरसिस्कंधेश
तानिचपृथक्पृथक्॥२६॥नाभिदेशेललाटेच

वक्ष्यस्यूर्वोस्तज्जानुनोः ॥ असंख्येयाः शरास्तेषु ज-
रिसित्तां विह्वलीकृतां ॥ २७ ॥ विलोक्य शंभुः समरे
दैत्यस्याभिमुखोभवत् ॥ हय्यंगवीयराशोश्च्यकल्पां
तदहनोयथा ॥ २८ ॥ इति श्रीब्रह्मांडपुराणे पंचम
स्कंधे क्षेत्रखंडे मल्लारिमाहात्म्ये घृतमारीयुद्धं ना
म पंचदशोध्यायः ॥ १५ ॥ ७ ७ ७
सनत्कुमार उवाच ॥ मार्तंडभैरवं देवं व्याजहा

रासुरस्तदा ॥ सोर्यासवप्रमत्तोसौ याहीति निजं
पर्वतं ॥ १ ॥ मदीयं भवदीयं च देवं तुळय हे शिव त्वं मे
काकी वृषारूढः से वितः कुंजरैरहं ॥ २ ॥ मयि दिव्या
निवासांसि त्वयि चर्मा सृगाविलं ॥ मय्यस्ति कांचनी
भूषा काळास्त्वयि भुजंगमाः ॥ ३ ॥ सुवर्णरजसामि
श्रं लेपनं चंदनस्य मे ॥ प्रेतास्थिचूर्णसहितं भस्म
ते प्रेतभूमिजं ॥ ४ ॥ एकाते त्रिपुराणां स्त्रिंमे सहस्रा

णियोषितां॥ इदानिंमत्तरः कोस्ति विभुस्त्रिभुव
नेश्वरः॥५॥ सोड्डुंत्वयेतिसहसाब्रुवाणः किंनलज्ज
से॥ उन्मत्तकरिणास्पर्द्धां दर्पात्पोत्रीकरोतिकिं॥६॥
अळं सागरपानायमशकेनपिपासुना॥ प्रलया
ग्निमहाज्वाळा किंपतंगेनशाम्यति॥७॥ किंकल्प
मेघनादायकल्पतेव्यंजनानिळः॥ मेरोरुन्मू
ळनोद्योगं कुरुते किंमहोंदुरः॥८॥ वदंतमिति

दैत्येंद्रं जघाननिशितैः शरैः॥ दुर्वा~~म~~कोपसंपू
र्णः शिवोमार्त्तंडभैरवः॥९॥ शरांस्तान्यद्दिशोनै
व निवार्यदनुजेश्वरः॥ उदग्रकरवाळोसौशिवं
दुद्राववेगवान्॥१०॥ समायांतंसमाळोक्ययुद्धे
रंधीरमानसः॥ तीक्ष्णाग्रैः सायकैरुग्रैस्ताडयामास
भैरवः॥११॥ आकर्णरिमुखाबाणामग्ना
स्तेतु पिनाकिनः॥ दैत्यांगेषुनमेनोरसौनखक्षतैरु

म॰मा॰ जामपि॥१२॥अथशंभुःसमुत्तस्थुर्दर्पधारासि अ॰१६

८७ नाजघान॥ बाहोर्वामेमहादैत्यमल्लाउयदनं

सरं॥१३॥अवादयंडमरुकामाकस्मांडमहारवं नृ

शिवस्यसिंहनादेनजगर्दददिशेश्वरः॥१४

तयोःप्रववृतेयुद्धंमल्लुलंचतयोरिव॥ सुमेरु ८७

स्कंधनायालिगिरिणान्यत्समेनकिं॥१५॥त

त्राभ्रकुंजरोदैत्योव्योमतुंगःसुदारुणः॥

तस्यलांगूलविक्षेपैःक्षुभिताःसप्तसागराः

॥१६॥सेनप्लावयामासगिरीन्सर्वान्द्विजोत्तमाः

प्रचंडशुंडादंडस्यभीताःप्रोच्चलितस्यच॥१७

पलायंतेग्रहाःसर्वेनक्षत्राणींदुभास्करो वि

डायशैलगेहानिसिद्धानांमिथुनानिच॥१८

मनर्दगजराजोसौसहस्त्रघनगर्जितः॥तेन

रंद्रानिमेघानांभ्रमौपेतुर्नभस्तलात्॥१९॥रण

म·मा·

८८

त्कारस्तुतेनासावताडि शशिसंभ्रमः खट्वांगेन अ·१६
प्रचंडेन सप्राणेनेव मूर्धनि ॥२७॥ चर्मणा तच्च ख
ट्वांगं बभारोपरि चोपरि ॥ जहास तं महादैत्यो ज्ञा
तं बद्धमिति त्रिभुवन ॥२८॥ ततोग्न्यस्त्रं कपर्दी शस्त्रं
मुमोच रुषावशः ॥ अताम्रज्वलनज्वाला बभू ८८
वुर्गिरयस्तदा ॥२९॥ अस्त्रपातेन यादांसि समु
द्रे पाकमाययुः ॥ आमेघमंडले धूमेनादामग्ना

श्च तारकाः ॥३०॥ डोचनानि महेंद्रस्य वारि मुंच
ति हे द्विजाः ॥ विस्फुलिंगैर्दिशो दग्धास्तत्र खे भ्र
मत्तां गताः ॥३१॥ तक्षस्वराग्निसंघट्टात् व्योम
स्फुटितुमिच्छति ॥ धावंति तुरगास्त्वैरमर्धदग्धा
श्च दंतिनः ॥३२॥ अभूवन्मथ शस्त्राणि लोहरो
षाणि तत्क्षणात् ॥ तत्यजुर्लोहसन्नाहा दाह
कर्मकराभृशं ॥३३॥ वीराः पदातयो वाहाः सा

म॰मा॰ दनोच्चाल्काआपि॥ अहोशस्त्राणिजस्तानिक्ष अ॰१८

८०

रत्तोमुमुचुरर्णो॥ २७॥ पुष्टमुष्टिवत्तोयुद्धेप्रज्वल
न्मूर्ध्नि मूर्धजाः॥ ज्वलंतिचमराण्यत्रसुछस्त्रा
णिध्वजांचलाः॥ २८॥ तत्रकञ्जलतामापुरस्त्र
ज्वालावलीरताः॥ कीलांचिटिपिटारावैः सर्व
मापूरितंनभः॥ २९॥ लटलटकरास्फोटामहा
स्यांगेसमुद्गताः॥ क्षणंव्याकुलितोदैत्यस्तस्या

८०

स्त्रस्य प्रभावतः॥ ३०॥ ततोसोधैर्यधीराशीर्महा
नामामहासुरः॥ अमुंचन्मेंदिरंचास्त्रंततः श्या
मच्छिरंनभः॥ ३१॥ अग्निरस्त्रस्यनिर्घातस्तेनधा
राभिरष्टिना॥ बाष्पोष्मणापितत्सैन्यंव्यथामा
पद्धिजोत्तमाः॥ ३२॥ गेलुःपयांसिधाराणांसं
सर्घाः शैलसान्वः॥ दाहोत्तीर्णतयामेरुर्वर्णो
त्कर्षमुपागमत्॥ ३३॥ सिंसिंस्वरकराण्यत्रश

स्त्राणि सकलं दधुः॥ पानीयस्य पदं सद्यः सेन
योरुभयोरपि॥३४॥ लंघमाने स्तथा मेघैर्व्योम
नीलं जनप्रभं॥ राजकाळखेच्छस्यश्रीभाज
नमिवापरं॥३५॥ वर्षोपच्छेरलिरुद्धैः पतद्भिर्व्यो
ममंडळात्॥ शिरस्यात्कोटिवीराणां दानवा
नां समंततः॥३६॥ करकाघातदूनास्ते पश्च्या
द्धर्षुरसंज्ञनैः॥ तुरंगाः पूर्वचरणै र्दुद्रुवुन्यो

म्निसा मुनि॥३७॥ वर्षाद्दषद्भिर्निहताः सशीर्ष
त्राणमूर्धसु॥ पदातयो रणे व्यग्राः पळायंते परा
ङ्मुखाः॥३८॥ धारासारसमूहेश्च व्याप्तः स्वर्गश्च
भूतलं॥ प्रळयार्णवमाळेन च चाळसलिलं क्ष
णात्॥३९॥ शंभोर्गणानां वाद्यंति दंततूर्याणि
सर्वशः॥ वारुणास्त्रजळौघेन पीडितानां द्विजो
त्तमाः॥४०॥ तरंति तुरगा वारिस्फुरन्मासापुटद्द

याः॥ खेरुंति किरणः क्षुंडादंडतांडवडंबराः

४१॥ निमज्जयंति भारेण क्रोहनेमि रथांगकाः

तत्रास्त्रसलिलांभोधौ वाजिनः प्लवतो रथान्

४२॥ इति सैन्यं जले मग्नं दृष्ट्वा सोमणिखंडनः॥

जलं निवारयामास मारुतास्त्रेन सत्वरं॥ ४३॥

शोणितं स्रुच्छविस्तारी नभो राजलधिस्थितं

दिगंतं रुक्षवन्नीलं महत्सैन्यं तथा लघु॥ ४४

मुमोचाथ महादैत्यः पन्नगास्त्रं सुदारुणं तेना

स्त्रवायुर्गिलितः सेनादृष्टांच शांभवी॥ ४५॥ गा

रुडास्त्रं ततः शंभुर्मुमुचे तस्य पन्नगाः। सैन्यंम

ह्लासुरस्यापि ययुर्भित्त्या रसातलं॥ ४६॥ शंभुः पा

शुपतास्त्रेण मंत्रितेन जघान तं। त्रिशुलेन सु

तीक्ष्णेन दैत्यं मह्लुं रणांगणे॥ ४७॥ निवार्यमाणं

स छलं गदयासुद्गरेण च॥ शरैर्भुशाळघातैश्च

शात्याच ब्रह्म रत्तया॥४८॥ चक्रेण पशुनाकुंतैः

करवालेन लांगलैः॥ पपातस्त्वहादि मल्लस्य वक्षेपरि
खिन्नकुलं॥४९॥ ततोहाहाकृतं दैत्यैः क्षणादपि
पलायितं॥ रणेमल्लोभ्रमच्चक्षुः पपातवसुधा
तले॥५०॥ युद्धस्वैरेमयासार्द्धं ब्रह्मसंमिलितं ह
रः॥ चरणंमूर्ध्निरुषा ददौमल्लस्यसंगरे॥५१॥
शंभोःपदाब्जसंस्पर्शात्तस्यशांतार्थं दुर्मतिः

निधायमूर्ध्नि चरणं बाष्पपूरितलोचनः॥५२॥ स
र्वांगजातपुलकः कंपमानांगयष्टिकः॥ तुनावशं
भुंपरयाभक्त्यामल्लासुरस्तदा॥५३॥ इतिश्री
ब्रह्मांडपुराणे पंचमस्कंधे क्षेत्रखंडे मल्लारिमहा
त्म्ये मल्लासुरवधोनामषोडशोध्यायः॥ १६॥

सनत्कुमारउवाच॥ जीवशेषोरणेदैत्यःप

म·मा· रेशाकृपयास्तव॥ स्तोत्रंचकारमल्लारेः शृणुध्वंत अ·१७

द्विजोत्तम॥९॥ मल्लासुरउवाच॥ पापोहंपापक

१३ र्माहंपापात्मापापसंभवः मग्नंदुर्मतिपंकाब्धौ

मांसमुद्धरशंकर॥२॥ जीवोस्वतंत्रः कर्तृत्वेनैव

शंभोभवेत्स्वमी॥ त्वंसूत्रधारीसर्वेषां कर्मणीतस्य १३

भाक्भवेत्॥३॥ त्वंसृष्टिकर्ताजगतस्त्वंतत्सर्वमिदं

तत्॥ तस्माद्देयाविभिन्नाकिंत्वंजानासिपरेश

तत्॥४॥ बुद्धिरूपत्वमेवेशयथानुदासिलीलया

तथाचराचरंकार्येजगदेतत्प्रवर्तते॥५॥ उत्पत्ति

स्थितिसंहारकारिणेकर्मसाक्षिणे॥ नमस्तस्मैन

मस्तस्मैनमस्तस्मैनमोनमः॥६॥ योदेवःसर्वभूते

षुबुद्धिरूपेनैवर्तते नमस्तस्मैनमस्तस्मैनमस्तस्मै

नमोनमः॥७॥ योदेवःसर्वभूतेषुमतिरूपेणवर्तते

नमस्तस्मैनमस्तस्मैनमस्तस्मैनमोनमः॥८॥ यो

म॰मा॰ देवः सर्वभूतेषु ज्ञानरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ ९ ॥ यो अ॰१७

९४

देवः सर्वभूतेषु मोहरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ १० ॥ यो

देवः सर्वभूतेषु शामरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ ११ ॥ यो

देवः सर्वभूतेषु कामरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ १२ ॥ यो

देवः सर्वभूतेषु भ्रमरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ १३ ॥ यो ९४

देवः सर्वभूतेषु धर्मरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ १४ ॥ यो

देवः सर्वभूतेषु क्षमारूपेण वर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ १५ ॥ यो

देवः सर्वभूतेषु हर्षरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ १६ ॥ यो

देवः सर्वभूतेषु क्रोधरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ १७ ॥ यो

देवः सर्वभूतेषु दमरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ १८ ॥ यो

देवः सर्वभूतेषु दंभरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ १९ ॥ यो

देवः सर्वभूतेषु लोभरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ २० ॥ यो

देवः सर्वभूतेषु श्रमरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ २१ ॥ यो

देवः सर्वभूतेषु क्लेशरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ २२ ॥ यो

म·मा· देवः सर्वभूतेषु स्वात्म रूपेण वर्त्तते। नमस्तस्यै ०।२३ अ·१७
यो देवः सर्वभूतेषु वीररूपेण वर्त्तते। नमस्तस्यै ०।२४ यो
९५ देवः सर्वभूतेषु क्रियारूपेण वर्त्तते। नमस्तस्यै ०।२५ यो
देवः सर्वभूतेषु क्षुधारूपेण वर्त्तते। नमस्तस्यै ०।२६ यो
देवः सर्वभूतेषु तृषारूपेण वर्त्तते। नमस्तस्यै ०।२७ यो ९५
देवः सर्वभूतेषु निद्रारूपेण वर्त्तते। नमस्तस्यै ०।२८ यो
देवः सर्वभूतेषु भक्तिरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्यै ०।२९ यो

देवः सर्वभूतेषु शौर्यरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्यै ०।३० यो
देवः सर्वभूतेषु मृत्युरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्यै ०।३१ यो
देवः सर्वभूतेषु विद्यारूपेण वर्त्तते। नमस्तस्यै ०।३२ यो
देवः सर्वभूतेषु भयरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्यै ०।३३ यो
देवः सर्वभूतेषु सर्वरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्यै ०।३४ यो
देवः सर्वभूतेषु कालरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्यै ०।३५ यो
देवः सर्वभूतेषु भुक्तिरूपेण वर्त्तते। नमस्तस्यै ०।३६ यो

म·मा·

देवः सर्वभूतेषु अहंरूपेणवर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ ३७ ॥ यो देवः सर्वभूतेषु मुक्तिरूपेणवर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ ३८ ॥ यो देवः सर्वभूतेषु आत्मरूपेणवर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ ३९ ॥ यो देवः सर्वभूतेषु शक्तिरूपेणवर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ ४० ॥ यो देवः सर्वभूतेषु ज्ञानरूपेणवर्त्तते। नमस्तस्मै ॥ ४१ ॥ नमः कारुण्यरूपाय नमः संहारहेतवे। नमः प्रपंचविदुषे प्रपंचरहिताय ते ॥ ४२ ॥ नमस्ते विश्वरूपाय शिवरूपाय ते नमः। नमः परमहंसाय नमश्चिन्मात्ररूपिणे ॥ ४३ ॥ नमः सूक्ष्माय भव्याय स्थूलरूपाय ते नमः। नमस्ते क्रूररूपाय हव्यरूपाय ते नमः ॥ ४४ ॥ नमस्त्रैलोक्यनाथाय भैरवाय नमो नमः। भक्तवात्सल्ययुक्ताय नमस्त्रिपुरभेदिने ॥ ४५ ॥ स्तोत्रेण मल्लदैत्यस्य परितुष्टः सदाशिवः। प्रसन्नवाच रणे देवो रणीश्वेति वरं परं। मल्लासुर उवाच। देवेंद्रो दासतां नीतः प्रतापेन म

अ·१७

९६

म॰मा॰ शीयस॥४६॥ निर्विशंकंसुखंभुक्तमप्राप्यंत्रिदशैरपि अ॰१७

परलोकस्यकाचिंतात्वयिदृष्टेपरावरे॥४७॥ कीर्तिर्लो

९७ केरणेमृत्युर्भवान्योद्वाजगत्पते॥ प्रार्थनीयंकिम

स्यन्यत्तथापिप्रार्थयेच्छिव॥४८॥ ममाभिधानंपूर्वंते

नामभूयात्सदाशिव॥ शिरःप्रेतंचपादाधःस्थातुलेम ९७

मसर्वदा॥४९॥ छेदपादादिभक्त्यायेभवंतंपर्युपासते

तेषांशीघ्रतरंवांछायदितुष्टोसिपूरय॥५०॥ यन्मया

भवत्स्तोत्रंरूपंप्राणप्रयाणके॥ अस्यहंसस्यपाठेन

नृणांसिद्धिप्रदोभव॥५१॥ नरोगानचदारिद्र्यंनलो

भोनाशुभामतिः॥नासौख्यंनचमात्सर्यंतेषांभव

तुसर्वदा॥५२॥ सरस्वतीरसमयीवक्त्रेलक्ष्मीर्गृहेषुच

भक्तिर्दृढेकेणदेवेशात्वांजनाःपर्युपासते॥५३॥ तेषां

त्वंसुलभःस्वामीन्प्रसन्नःस्यात्सदाशिव॥ श्रीमार्तंड

भैरवउवाच॥ तुष्टोहंतवयुद्धेनभक्त्याचपरिपूर्णया ५४

 त्वयायत्प्रार्थितंमल्लतदस्तुममशासनात्॥सन
 त्कुमारउवाच॥मल्लेचनिधनंप्राप्तेयुद्धायाजग्मुरु
द्यता॥१५॥मल्लस्यपुत्राःपंचैवकुंभःश्रुष्ठेतथैवच
देवगंधर्वनामाचतथाक्रोहार्गलाभिधः॥१६॥म
हाबाहुरतिख्यातोभक्तकाङ्क्षुपेक्षिताः॥तथापि
प्रोच्छलद्दर्पास्तान्सशापसदाशिवः॥१७॥यूयमेवं
विधामूर्खाःशैलतांव्रजतांशुभाः॥१८॥ इ

तिश्रीब्रह्मांडपुराणेपंचमस्कंधेक्षेत्रखंडेमल्लारिम
हात्म्येमल्लासुरकुलास्तुतिर्नामसप्तदशोध्यायः
१७ ५ ५ ५ ५ ५

सनत्कुमारउवाच॥अथसस्पसमाहूयपुत्रान्धर्म
स्यतान्मुनीन्॥सन्मान्यपूर्वंसानंदंबभाषेचंद्रशे
खरः॥१॥निहतोसौमहादैत्यःशत्रुर्मल्लुवकोत्क

म॰मा॰ टः॥ ळीळयानिर्जयेद्दानींसेवध्वंसुखमीप्सितं अ॰१८

॥२॥महाप्रसादमित्युक्त्वाप्रणिपत्यमहेश्वरं॥शिवं

११ विज्ञापयामासुर्भवितव्यंस्वयंभुवा॥३॥देवेनश्री

मताचात्ररक्षार्थंनःकृपाकृता॥कलिकाळकृतै

र्दोषैःपीडितानांसुखायच॥४॥तथास्त्वितिप्रतिज्ञा ११

यनिजशक्त्यायुतःशिवः॥लिंगद्वयमभूत्तत्रचुंचु

केऽन्यतरोधरे॥५॥मार्गशीर्षेमळेपक्षेषष्ट्यांवा

रेश्चमाळिनः॥शततारागतेचंद्रेलिंगंस्याद्दृष्टि

गोचरे॥६॥आगतासुदिनेतस्मिन्यात्रार्थंत्रिदशा

दिवः॥सकळत्राःसुपुत्राश्चसुनयःसकुटुंबकाः॥७

नागांगनायुताःसर्पाःसिद्धाश्चतरुणीयुताः॥गं

धर्वाःकिंनरायक्षाःसर्वेश्यामेनकादयः॥८॥तत्रप्रे

मपुरंजातंराजधानीमणिद्विपः॥सर्वेषांवर्णजा

तीनांध्यानगम्यासुरैःकृता॥९॥मूर्तिर्महीयसीशं

म॰मा॰ क्षोर्यथामार्तंडभैरवी॥ अश्वेनसादिनापार्श्ववर्तिना अ॰१८

१००

मणिनायुता॥११॥ मःशंभुरश्वविख्युश्चता विळायांय

दास्थितो॥ तदामेळापइँजालंतामारालीलिखिय

हात॥१२॥ मेराळइतिमल्लारेर्नामधेयमभूत्सदा॥ सा

वर्ण्यंरळयोःप्रोक्तंमैराळइतितेनवा॥१२॥ तस्मैमै १००

राळदेवायनमइत्यवदन्सुराः॥ अभ्यर्च्यप्रार्थितंदे

वंपुष्पैर्नंदनसंभवैः॥१३॥ धूपैर्दीपैश्चतांबूलैःप

शुभिःपात्रपूरणैः॥ लेह्यचोष्योपहारैश्चभक्ष्यैः

खाद्यैर्मनोहरैः॥१४॥ गीतैर्नृत्यैर्दर्पणस्यदर्शनैः

श्चामरैरपि॥ चंद्रकस्तूरिकालेपहरिद्राचूर्णचंद

नैः॥१५॥ सिंदुरपूरैःपाच्याचरुस्मोशीरैःसतंडु

लैः॥ मयूरचामरैर्व्रातैस्तरुणीनांमहोत्सवैः॥१६

संतोष्यतुष्टुवुर्देवामल्लारिंसुनयोपिच॥ देवाऊचुः

जयदेवजगन्नाथजयखंडेंदुशेखर॥१७॥ जय

गंगाजटाजूटजयविश्वैकपाळक। जयमल्लुमहा
दैत्यसैन्यदेहविमर्दन॥ १८॥ जयक्षोळमहाखड्ग
जयपात्रोल्लुसत्कर। जयश्रीम्हाळसाकांतत्रिश
ळधरमल्लुहन॥ १९॥ जयप्रतापविस्तारिन्जयत्वं
मणिसूदन। जयप्रेतासनासीनजयमार्तंडभै
रवं॥ २१॥ जयत्रिपुरविछेदजयमल्लासुरांतक न
मःसंगरवीरायनमोरुद्रायशूळिने॥ २१॥ अंधक

ध्वंसिनेतुभ्यंनमोवागीश्वरायते॥ निहंत्रेमल्लुदे
सस्यभर्त्रेविश्वस्यतेनमः॥ २२॥ सुरार्चितांघ्रये
नित्यंनमःकंदर्पमर्दिने॥ नमोमल्लारिदेवायमे
राळायनमोनमः॥ २३॥ कलिदोषविनाशाय
नमोभक्तप्रियायते॥ नमःकारुण्यपूर्णायन
मःसंहारकेतवे॥ २४॥ नमःकनकगौरायनम
श्चांपेयरोचिषे॥ त्वन्मयोपिचमल्लारिश्चेतनात्मा

म·मा· भवतस्ततः॥२५॥ उवाचसमुनीन्देवान्श्रुणुध्वमि अ·१८
तिसद्वरं॥ यथार्थयानयास्तुत्याप्रसन्नाभावभ
१०२ क्तितः॥२६॥ देवाउचुः॥ देवेनश्रीमतासर्वस्वं
विश्वस्ययद्धितं॥ ब्रह्मविष्णुश्चशंकरश्चलोकपा
लास्तथैवच॥२७॥ उत्तीर्णोवसुधाभारोमह्य १०२
दैत्यचमूस्तथा॥ तथापिदेयकर्तव्यंयेषांमन
सिवर्तते॥२८॥ गृहेषुतेषामतुलाकमलास्याग

भोगदा॥ बह्वः पशवः पुत्रास्तुरंगाः सुखमीप्सि
तं॥२९॥ राज्ञांनिःकंटकंराज्यंदासीकुंजरसंकुलं
कोशदेशपरीवारस्तुललनारत्नसुंदरं॥३०॥ सौभा
ग्यंयोषितांभूरिसौख्यंपुत्राशतायुषः॥ नित्यंभू
पालमान्यत्वंसर्वदाचिजयोरणे॥३१॥ विवादेवा
दिनांतेषांविपरीतार्थवादिता॥ ब्रह्मांडखंडवि
स्तारीयशोभूयात्समुज्वलं॥३२॥ अंतेमोक्षप

दंयाहिपाहित्वंमल्लमर्दना॥ इत्यानिसप्तश्लोकानां माहात्म्यंतवशंकर॥३३॥ नित्यंपठंतिमल्लारेस्तेषांत्वंवरदोभव॥ लिखित्वापुस्तकंचैवस्तुंजयंतिनिरंतरं॥३४॥ धनंधान्यंसुखंस्वर्गंयशोभाग्यजयोदयः तेषांभवंतुमल्लारेःपुत्राविद्याविशारदाः॥३५॥ अरयःसंक्षयंयांतुग्रहंनंदंतुसर्वदा ग्रहभूतपिशाचाद्याडाकिन्योयक्षराक्षसा॥३६॥

तत्रबाधांनकुर्वंतिसर्पाद्याःक्रूरजातयः॥ स्थावरंजंगमंवापिकृत्रिमंचापियद्विषं॥३७॥ मंत्रयंत्राणिचाराद्यास्तत्रकुंठीभवंतिहि॥३८॥ श्रीमल्लारिरुवाच॥ इदानिंप्रार्थितंदेवायुष्माभिर्मुनिभिश्चयत्॥ सर्वमस्तुमनुष्याणांसर्वदामदनुग्रहात्॥३९॥ इतिश्रीब्रह्मांडपुराणेपंचमस्कंधेक्षेत्रखंडेमल्लारिमहात्म्येसुरर्षिवरदोनाम अष्टादशोध्यायः॥१८॥

 ऋषयऊचुः कलिकालमलध्वंसीमल्लुरेश्वरितंश्रु
तंब्रह्मनंदनत्वेवाख्यातेनाभवन्नःकृतार्थता ॥१॥ लब्धा
 निमंत्रवीर्याणिदारिद्र्येनपलायितं फलंसिद्धंतपां
सिंतत्वत्प्रसादेनसन्मुने ॥२॥ इदानींश्रोतुमिच्छा
मोमल्लुनाथप्रभावतः मुनेप्रेमपरस्थानिहिती
र्थानित्वान्मुखांबुजात् ॥३॥ तेषांप्रशंसकार्थैनैन
विभुःपर्यासंभवः नषण्मुखोनशेषोपिशोचःको
सनत्कुमा॰ श्रृणुध्वंब्राह्मणानूनमस्मिन्क्षेत्रेमुपरोत्तमे ॥
स्तार्धकोटित्रयंपुण्यंतीर्थानांवर्ततेधुना ॥४॥

हंतथापिच ॥५॥ मुख्यानांतत्रकेषांचित्कथयामि
श्वभावतः ॥ श्रृणुध्वंब्राह्मणान्हणांसर्वसिद्धि
फलप्रदां ॥६॥ षष्ठीभाद्रपदेशुद्धावैधृत्तेनस
मायुता ॥ ~~विशाखाभौमयोगेनसपेलंइ~~
~~विश्रुता~~ ॥ विशाखाभौमयोगेनसचेयंइह
विश्रुता ॥७॥ देवासुरमनुष्याणांदुर्लभाषष्ठि

हेमतः॥ कृते त्रेतायां पंचाशाध्यायं निद्रा
परे पुनः॥८॥ चत्वारिंशत्कलौ त्रिंशो द्वायनि
द्वापरे पुनः॥ देवस्य चोत्तरे भागे शक्तिकुं
डं तु तिष्ठति॥९॥ तत्र चांपेयषष्ठ्यां वा भा
नुवारे च वैधृतौ॥ व्यतिपाते च संक्रांतौ न
वम्यामाश्विनस्य च॥१०॥ चैत्र्यां चैव तथा षष्ठ्यां

कार्त्तिक्यां कृत्तिकासु च॥ अथवा जन्मनक्षत्रे
स्नानं कृत्वाचमेन्नवान्॥११॥ मूर्त्तीभूतः स्थि
तः पूर्वं विष्णुर्द्देव्यां समागतः॥ मूळदेव इति
प्रोक्तः सुरैः संपूजितः स्वयं॥१२॥ संपूज्य घ
स्मारीं च देवीं सिद्धिप्रदायिनीं॥ यस्तु पश्यति
देवेश्यं मल्लारिं पूजयत्यपि॥१३॥ सप्तजन्म

हलंपापंदर्शनात्तस्यनश्यति॥ब्रह्मघ्नोवा

सुरापोवास्वर्णहृत्परस्त्रीपतिः॥१४॥कृतघ्नः

सुरभिघ्नश्चतथाविश्वासघातकः॥आग

म्यागमनीयश्चपूजनाच्छुद्धिमाप्नुयात्

१५॥लभतेशाश्वतींलक्ष्मींराज्यवश्यंमह

यशः॥कैलासशिखरेवासःप्रज्वलद्रत्नमं

दले॥१६॥भोगान्भुनक्तिविविधान्यावच्चंद्रार्कता

रकाः॥देवाद्दाग्नेयदिग्भागेगयातीर्थंसुदुर्लभं

१७॥पदंयत्रास्तिमद्द्वारेशृणुध्वंतत्फलंद्विजाः॥त

त्रस्नात्वातिलैर्युक्तंकुशादर्भेणसंयुतं॥१८॥पिंडंद

दातियस्तत्रपदेगोत्रंसमुच्चरेत्तु॥पितॄणामक्षया

तृप्तिर्जायतेतस्यभोद्विजाः॥१९॥तत्राख्यानंपुरा

वृत्तंशृणुध्वंमेघवाहने॥कल्पेपुराधनोत्साहेनग

रभून्महाधनी॥२०॥वणिक्कुंद्राननस्तस्यपुत्रोभूत्कु

टदुर्मतिः॥तेनकूटतुलांकृत्वावंचिताः क्रयविक्र
ये॥२१॥जनास्तेनैवपापेनवयसोभूद्विहंगमः वि
चरन्स्वेछयाखेसौयावन्नाळार्धकंदधत्॥२२॥प्र
यातुस्तस्यगळित्तंतच्चंचूपुटतः पदे॥तेनतस्याभ
वत्तृप्तिः पितृणांतोषकारिणी॥२३॥विमुक्तस्तेन
देहेनययोस्वर्गंसनातनो देवादुत्तरादिग्भागेती

१०७

र्थकापितृसंज्ञितं॥२४॥तस्मिन्कपितृषष्ठ्यांयःस्ना
त्वामल्लारिभैरवं॥पूजयेदुत्तमैःपुष्पैःपाच्यावादुर्व
थापिवान्॥२५॥सयातिकर्मदेहेनस्वर्गभोगप्र
दर्शितं॥विनाकपितृषष्ठींचयादृशेतादिशोदिने
२६॥स्नानमात्रंविधायैवमल्लारिंपश्यतिक्षणं
तस्यशात्कृतपापानिब्रह्महत्यासमानिच॥२७
नश्यंतितत्क्षणादेवंभोगान्भुंजंतिशाश्वतान्॥

 ईशानकोणेमल्लारेर्गुप्तमल्लेश्वराभिधं॥२८॥ती
 र्थवापीमयंक्रोशमात्रेतिष्ठतिपुण्यदं॥तस्योदक
स्यपानेनचुळकार्द्धेनतत्क्षणात्॥२९॥सर्वपापे
र्विनिर्मुक्तः पुमान्यातिपरांगतिं॥तत्रेतिहासम
प्यार्थंकथयामासपद्मभूः॥३०॥शृणुत्वंब्राह्मणा
स्तस्यैचविश्वविस्मयकारकं॥ब्रह्मोवाच॥पुरा
स्वारोचिषिमनौवर्त्तमानेप्रयागके॥३१॥क्षे

त्रक्षेत्रीमहाबाहूर्दैवाद्दारिद्र्यपीडितः॥चोरःसं
जातमार्गेषुजघानब्राह्मणान्दश॥३२॥अथधू
वराणिसप्तैवसप्तकन्याःसुलक्षणाः॥अगण्या
न्वणिजःशूद्रान्पथिकान्धनसंख्यया॥३४॥वस
न्नरण्येकस्मिंश्चित्दसौव्याघ्रेणभक्षितः॥यमलो
कंगतस्तत्रभुक्त्वाथनिरयांस्ततः॥३५॥तस्यपापे
नपितरःकुंभिपाकेनियोजिताः॥षंषकिल्बिष

म·मा· | अ·१९

भोगायगर्दभोभूत्सपापवान्॥३५॥पत्तनेनाग
चूळाख्येसोमदत्तस्यमंदिरे॥यात्राप्रसंगात्तेना
१०९
सोभारवाह्नतुरासभः॥३६॥आनीतःसोमदत्ते
नतदाप्रेमपुरंप्रति॥पीडितोसोत्रषात्रबद्धः
कीळेतिवर्त्तते॥३७॥तत्तीर्थजळशेषस्तुकुंभस्ते
१०९
नावलेडितः॥तत्क्षणाद्गर्दभंरूपंत्रषापंचत्वमाग
तः॥३८॥स्वर्गंततोथवुभुजेशक्रसामीप्यमागतः

स्रक्चंदनानिदिव्यानिकामिन्योमेनकामुखाः॥३९
न्रत्यंतःपितरःस्तस्यकेळासंसहसागता॥सक्षत्री
सार्वभौमोभूत्सिंहोविक्रमकेसरी॥४०॥पपाळ
मेदिनींसर्वांसमुद्रवलयांकितां॥मल्लारेर्दक्षि
णेभागेतीर्थंपापविनाशनं॥४१॥तत्रस्नात्वास
मागंर्म्यस्यछंभैरवरूपिणं॥मल्लारिंचततःप
श्येत्सर्वपापैःप्रमुच्यते॥४२॥यत्कृतंपूर्वजैः

पुंभिर्महापापादिकं महत्तम॥ यत्कृतं जन्मनां ल
क्षे स्वयमंहः सुदुस्तरं॥४३॥ तत्सर्वं विलयं याति
तस्य तीर्थस्य सेवनात्॥ तस्य तीर्थस्य सामीप्येनं
दिकुंडं तु वर्त्तते॥४४॥ तत्र स्नातस्य यत्पुण्यं श्रृणु
ध्वं तद्द्विजोत्तमाः॥ गवां सुवर्णशृंगीणां लक्षं तत्ता
म्रांघ्रिकायुतं॥४५॥ दोहकांस्यैरपियुतं तथा रौ
प्यखुरान्वितं॥ पयस्विनीनां सूर्य्येन्द्वोर्ग्रहणे मंत्र

११०

पूर्वकं॥४६॥ वेदविद्भ्यः प्रदानेन यत्फलं तद्भवेद्ध्रु
वं॥ पुनर्महाद्वारि देवेशं यः पश्येत्परमेश्वरं॥४७॥
तस्य पुण्यस्य माहात्म्यं ब्रह्मा जानाति वा न वा॥ य
त्वंतरशतादस्ति देवादीशानकोणतः॥४८॥ रु
द्रकुंडं महातीर्थं योगीनामपि दुर्लभं॥ स्नानमा
त्रेण तत्रैव पुनर्जन्म न विद्यते॥४९॥ ज्ञानमुत्प
द्यते सद्यः स्वात्मानः परिपूर्णता॥ भोगेष्ठु भि

र्न्नत्तस्येय्यं भवबंध विधूननं ॥ ५० ॥ श्रीगुरोः करु
णापांगेयत्कृत्तं तद्भवेध्रुवं ॥ पुरातनमितीहासं
शृणुध्वं तद्द्विजोत्तमाः ॥ ५१ ॥ इंद्रस्थच्छाग्रहारस्थः
शंभुदत्तो द्विजः पुरा ॥ कर्मैकनिष्ठः सततं सदा
चारः प्रियः सदा ॥ ५२ ॥ न साधितत्कृतं कर्म मन्य
ते द्वादिसर्वदा ॥ पुनः शंकाकुलं कर्म करोत्येव च स
दादरात् ॥ ५३ ॥ कृत्वा विरुद्धं मनुते विषादं गा

ह्न्ते पुनः ॥ इति संशाययुद्धेस्तृतस्याभूदायुषः
क्षितिः ॥ ५४ ॥ गतोसौ धर्मसदनं पुण्यपापविचा
रणं ॥ चित्रेणचित्रगुप्तेन कर्मतस्येति निश्चितं
५५ ॥ कृत्वा यद्वैदिकं कर्म यथागतमिति स्फुटं मे
नेतेनास्य तत्पापं येनस्यान्नरके स्थितिः ॥ ५६
सभुक्त्वा नरकानुग्रान्कीटजन्म शतानि च ॥ अ
भूत्पक्षी स ततीर्थे पीत्वा चंचा जलं क्षणात्तु ॥

विमुक्तः पक्षिदेहेन ब्राह्मणोभूत्सबुद्धिमान्
उत्पन्नंसहजंज्ञानंयेनपश्यतिचिन्मयं ॥८७॥ वि
श्वंचराचरंस्वात्मरूपंजलतरंगवत् ॥ अंबुधारा
भिदंतीर्थमुत्तरस्थंशिवालयात् ॥८८॥ तत्रस्ना
त्वांबुतीर्थेचमल्लारिंयस्तुपश्यति ॥ मुच्यतेप्राक्त
नैःपापैःसयातित्रिदशालयं ॥८९॥ तत्रेतिहास
मप्येकमवदन्नृषयःपुरा ॥ आसीदवंत्यांकंदर्पोभि

पतिःश्रीप्रतापवान् ॥९१॥ तेनराज्यमदांधेनप्रलो
भंप्रापिताःस्त्रियः ॥ अन्येषांदूतिकोद्योगैर्वस्त्रालं
कारभूषणैः ॥९२॥ अन्यैश्चविविधैर्भोगैःसुवर्णेन
यदृच्छया ॥ बभूवगोचरोमृत्योःसराजाकालशा
सनात् ॥९३॥ लिंगदेहस्ययोगेनदूतैर्नीतोयमाल
यं ॥ बहुधातत्रनरकान्बुभुजेसीवदुःसहान् ॥९४॥
चिरंततोभुक्तशेषपापभुक्तैभुवंययौ ॥ विधात्राभ्रं

गरूपेण संसारे विनियोजितः ॥ ८५ ॥ कदाचिदंबुधा
रेस्मिंस्तरंगैर्वा प्लुतः क्षणं ॥ स्थितः कह्लारकैस्तस्मिं
स्तेनं तत्पूजनाय च ॥ ८६ ॥ तद्गंधलुब्धो भ्रमरः सह
तेन शिवं ययौ ॥ अपश्यत्तत्र मल्लारिं जहौ भृंगकले
वरं ॥ ८७ ॥ पुनः कंदर्परूपोसौ कंदर्पः क्षितिपालकः
बुभुजे सकलां पृथ्वीं साब्धिद्वीपां सपर्वतां ॥ ८८ ॥ चं
द्रांशुधवलां कीर्तिं लेभे धर्मरतः सदा ॥ ८९ ॥ इ

ति श्रीब्रंह्मांडपुराणे पंचमस्कंधे क्षेत्रखंडे मल्लारि
माहात्म्ये अष्टतीर्थवर्णनं नाम एकोनविंशोध्यायः
१९ ५ ३७ ५ ३७ ५ ३७ ५ ३७ ५ ३७

ऋषय उचुः मुनीशास्त्वमस्माभिरष्टतीर्थं महत्फलं ॥ तथापि श्रोतुमिच्छामस्तीर्थानन्यानितस्सु
खात्त्राः ॥ १ ॥ सनत्कुमार उवाच ॥ श्रूयतामृषयस्तीर्थ
फलं प्रेमपुरः सुरां ॥ मुख्यानां षष्टिमत्युच्चं तीर्थानां

कथयाम्यहं ॥३॥ रामतीर्थे महापुण्ये स्नात्वा पश्येन्म
णिद्विषं ॥ सप्तजन्मकृतं पापं तत्क्षणादेव नश्यति ॥२॥
स्नात्वा मल्लेश्वरे तीर्थे मल्लारिं यस्तु पश्यति ॥ ब्रह्मह
त्यादिकं पापं तस्य नश्यति दर्शनात् ॥४॥ स्नात्वा स
र्याभिधे तीर्थे मासमेकं शुचिर्नरः ॥ मल्लारेः प्रांगणे

११४

नत्कोदवं सेवेत बुद्धिमान् ॥५॥ तस्याष्टादश कुष्ठा
नि भ्रश्यंति शिवत्तांव्रजेत् ॥ लभते भोगानखिलान्य

शोलक्ष्मी सुखायुषं ॥६॥ क्षेत्रस्य पूर्वदिग्भागे शो
णितीर्थमभूत्तदा ॥ तत्र स्नात्वा शिवं नत्वा मुच्यते
दैन्यपातकैः ॥७॥ वैतरण्यां तु यः स्नात्वा सूर्यैं द्दो
ग्रहणे नरः ॥ मल्लारिं च ततः पश्येद्विष्णुलोकं स ग
च्छति ॥८॥ परशुरामाभिधं तीर्थं स्नानान्मुक्तिप्रदं
नृणां ॥ शिवतीर्थे महापुण्ये स्नात्वा पश्यति यः शि
वं ॥९॥ मोक्षार्थी लभते मोक्षं भोगार्थी भोगमाप्नु

यात्॥ क्षेत्रस्य दक्षिणेभागे कोटितीर्थं महाफलं
१०॥ तत्र स्नातस्य पापानां नाशमायांति कोटयः॥
तत्समीपे महापुण्यमश्वतीर्थं सुपुण्यदं॥ ११॥ तत्र
स्नात्वा च दत्वा च स्वर्गं यांति नरास्वयं॥ तत्संनिधौ
शक्तितीर्थं शक्तिलोकप्रदायकं॥ १२॥ स्नानमात्रे
ण लोकानां भुक्तिमुक्तिं च यच्छति॥ क्षेत्रस्य पूर्व
दिग्भागे कुंडमग्र्यं सुतीर्थकं॥ १३॥ तत्र स्नानेन

दानेन दशायज्ञफलं लभेत्॥ तीर्थं गणपतेस्तत्र स्ना
त्वा येलडुकान्बहून्॥ १४॥ सदक्षिणान्ब्राह्मणेभ्यः
प्रयच्छंति गणाधिपं॥ अर्चयंति नरास्तेषां विघ्नोद्भु
रात्पलायते॥ १५॥ भैरवेण स्वहस्तेन मृगयायां
हतः किटिः॥ काळभैरवकुंडाख्यं जातं भैरवशा
सनात्॥ १६॥ प्रयागं संगमो नद्योर्यत्र न्यग्रोध
पादपः॥ आस्ते महान्माघमासे खावधौ दिते

म॰मा॰

११९

नरः॥१७॥ तस्योदकस्पर्शमात्रात् मल्लारेः प्रियतां व्रजे

त्॥ स्नानेन लभते मुक्तिं भोगान्मल्लारिशासनात्

॥१८॥ यः स्नायान्मासमेकं तु प्रयागफलमश्नुते॥ सर्व

तीर्थेषु च यः स्नायात्सर्वतीर्थफलं च सः॥१९॥ तीर्थमे

कादशाख्यं हि तत्रैकादशवासरे॥ स्नात्वा मल्लद्विषं

पश्येद्भुवि लोके स पूज्यते॥२०॥ मल्लस्य चारुणं चा

स्त्रं यत्र शान्तं महीतले॥ तच्च भूहारणं तीर्थं तत्स्ना

अ॰ १०

११९

नान्मुक्तिर्दं नृणां॥२१॥ यत्र प्रक्षालितौ पादौ पार्वत्या ली

लया निजौ॥ तच्चाभूत्पार्वतीतीर्थं भैरवेणाभिवंदितं

॥२२॥ यत्रोदबिंदुसंसिक्ता शेषा गंगा महीं गता॥ तथं

उभैरवेणासौ पार्वत्या च सदा शिवः॥२३॥ पार्वतीगंग

योरैक्यं गंगास्नावळसिकाभिधां॥ निर्मे सुंदरं रूपं प्रीसं

के स्वे दधार तत्र॥२४॥ शाक्तित्वेन जगत्पूज्यं सुरासुरन

मस्कृतं॥ तत्तीर्थस्नानमात्रेण सर्वान्भोगान्लभेत्पुमा

गं

न्म॥२५॥ अंतेगुरुमुखाज्ज्ञानं सच्चिदानंदविग्रहं। ख्या
वतारं मल्लारेर्मार्गे प्रेमपुरं प्रति॥२६॥ भोगावती प्रेषि
तासु स्नानाद्यज्ञफलप्रदं। अगस्तिर्गौतमश्चात्रिः पु
लस्त्यो भृगुरंगिराः॥२७॥ भरद्वाजो वशिष्ठश्च कश्यपः
शौनकस्तथा। जमदग्निर्भृगुश्चैव च्यवनश्च सनातन
नः॥२८॥ अंबरिषः सुराचार्यः कहोळश्च पराशरः
मतंगः पुंडरीकश्च कौसिकः कण्वसंज्ञकः॥२९॥ वसो

वैखानसो बोधिमांडव्यः कुंडलाभिधः। व्यासः सांख्या
यनः कुत्सो गालवः सौभरिस्तथा॥३०॥ वात्स्यायनश्च
शांडिल्यो मंडूकायन इत्यपि। वाल्मिकिश्चैव जाबालि
रेभिर्यत्र कृतं तपः॥३१॥ तत्तीर्थं सद्दाख्येयं नृणां मु
क्तिप्रदं शिवं। मल्लारे राज्ञैया स्नानमात्रात् प्रेमपुरस्थि
तं॥३२॥ ऋषिनामानि तीर्थानि पंचत्रिंशद्द्विजोत्तमाः
अग्निकुंडाभिधं तीर्थं स्नानमात्रेण यं नृणां॥३३॥ द

हस्यश्रीपदंतीर्थेमहत्मामेनसंचयः। यमतीर्थेतुय
स्नायात्सयमंनैवपश्यति॥२४॥अवगाहेनकंदर्पती
र्थस्यसुभगोभवेन्नरः॥स्नानाद्योब्राह्मणस्तीर्थेब्रह्मलो
कमवाप्नुयात्॥२५॥स्नात्वाहरिहरेतीर्थेहरीशप्रिय
तांव्रजेत्॥ कुबेरतीर्थेयःस्नायात्सधनीभवतिध्रुवं
२६॥स्नानेनवायुतीर्थस्यबलवान्जायतेनरः॥
महिमाषष्टितीर्थानांब्रह्मणासमुदीरितः॥२७॥

सुलभःसर्वलोकानांभुक्तिमुक्तिसुखप्रदः॥२८॥
इतिश्रीब्रह्मांडपुराणेपंचमस्कंधेक्षेत्रखंडेमल्ला
रिमाहात्म्येषष्टितीर्थवर्णनंनामविंशोध्यायः
२०॥

ऋषयऊचुः ब्रह्मपुत्रत्वयाख्यातंतीर्थानांवर्ण
नंशुभं॥तेनत्वस्मावयंनूनंत्वत्प्रसादेनसन्मुने॥१॥

म॰मा॰

११९

फलो सिद्धिप्रदं नृणां मल्लारेः पूजनात्फलं इच्छामः अ॰ २१
सर्वदा श्रोतुं यद्गुह्यं भवनत्रये ॥ १ ॥ सनत्कुमार उवाच
कथयामि समासेन रहस्यं परमेश्वरं पूजनस्य फलं
विप्राः श्रवणात्सर्वकामदं ॥ २ ॥ ये कुर्वंति सदा भक्तिं
मल्लारेः स्ते जनाः प्रियाः मल्लारिणा शिवेनोक्ता भ
क्तिरष्टविधा यथा ॥ ४ ॥ श्रीमल्लारिरुवाच भक्तिः

११९

प्रीतिस्तथा कांक्षा मम ध्यानं तथा जप ॥ ॥ पूजानुमो

दनं स्तोत्रमावेशो नोपजीवनं ॥ ५ ॥ भक्तिरष्टविधा
येवयोस्यां म्लेंछोपि वर्त्तते स विप्रेंद्रो मुनिः श्रीमा
न्सयतिः स च पंडितः ॥ ६ ॥ स मुक्तः सर्वपापेभ्यः शि
वलोके महीयते ग्रहभूतपिशाचोग्रा डाकिनीपू
तनादयः ॥ ७ ॥ चोरा सर्पगजव्याघ्रा न पीडां त
स्य कुर्वते राजानो मित्रतां याति वादिनो मूक
तामपि ॥ ८ ॥ आपदः शात्रवो लोका श्चैव टकोपवि

षाणिच॥ अभिचाराःकुर्यंत्राणिनस्पृशंतिच
तंनरं॥९॥ समेप्रियश्चतुर्वेदीविप्रोविद्याविशार
दः॥ याज्ञिकःश्रोत्रियावान्योवक्तारस्यास्यपूजकः
१०॥ प्रियोमेसर्वदायस्तुमद्भक्तःस्वपचोपिवा
तस्मैदेयंततोग्राह्यंसचपूज्योयथाह्यहं॥११॥ योमां
सर्वगतंपश्येत्सर्वंचमयिसंस्थितं॥ तस्याहंनित्यमा
त्मरूपस्तरंगेसलिलंयथा॥१२॥ इतिभक्तिःसमासे

नकथितामुनिसत्तमाः॥ इदानींसविशेषेयंभक्ति
सम्यग्विगद्यते॥१३॥ आचार्यंतुसमभ्यर्च्यसर्वस्वे
नस्वशक्तितः॥ सुवर्णवस्त्रभूषाद्येःपरितोषंपरंनये
त्॥१४॥ लब्ध्वातस्यमुखांभोजान्मद्भुरेमंत्रमुत्त
मं॥ न्यासपूजाविधिंसर्वंध्यानमासनपूजनं॥१५॥
योजपेत्तंमुनिर्धीमान्ध्यानपूर्वंसुभक्तितः॥ स
भतेतत्फलंभक्तेःसदाचारश्शुचिर्नरः॥१६॥ श्रुत्वे

म॰मा॰ पूजागृहेरंम्येधौतेवागोमयांलिके॥धौतांशुकवि अ॰२१

१२१

तानेथपुष्पमालोपशोभिते॥१७॥स्वर्णस्यरचिता

मूर्तिरुत्तमाकामदानृणां॥तदभावेनरोरौप्यस्यता

र मस्यार्कस्यवातथा॥१८॥शीलापृथ्वीभवावापीप्रति

ष्ठाविधिपूर्वकं॥त्रिशूलंडमरुंखड्गंपानपात्रंधरा १२१

शुभा॥१९॥सुक्ताचगंगांमालस्यासर्वालंकारशो

भिनी॥वस्त्राद्यलंकृतांतांचमनसावापिचिंति

तां॥२०॥माहात्म्यपुस्तकंचैतदथवास्थापयेत्सुधीः

सौवर्णेराजतेपीठेताम्रजेदारुजेथवा॥२१॥सुव

स्त्रांतरितेतस्मिन्संस्थाप्यार्घ्यपुरस्सरः॥कर्पूरचंद

नाद्यैश्चस्थापयेन्मंत्रपूर्वकं॥२२॥तदंबुबिंदुसं

सर्गिकुसुमाद्यैःसमर्चयेत्॥मल्लारिंभावसंयु

क्तःश्रणुध्वंतत्फलंद्विजाः॥२३॥पार्यातकस्यकु

सुमैर्मल्लारिंपूजयेत्तुयः॥सयातींद्रपदंभुक्त्वात्र

स्तत्वमधिगच्छति॥२४॥अर्चयेद्वंधुजैः शुभ्रैर्नी
कर्त्तैर्मणिद्विषं॥ कल्पलक्षंवसेत्स्वर्गेशिवस्य
समंतागत॥२५॥शंखवर्णाः शोणवर्णाः स्वर्ण
वर्णाश्चमालती॥अर्चयेत्कुसुमैस्तस्यामल्लारि
देवभूपतिं॥२६॥आब्रह्मकल्पमंलभतेस्वस्थितिं
शिवसंनिधौ॥इहलोकेशुभान्कामान्कमलाल
कृतोनरः॥२७॥रक्तैरक्तैः सितैः पीतैश्शतपत्रै

र्यजेच्छिवं॥प्राप्नोतिकसमंतस्यफलंपूर्णमनोरथं॥
२८॥हेम्नः पुष्पाणियः कृत्वाकल्पधौतस्यवापुनः
२९॥तांपैर्यैर्बकुलैः कुंदैः पुन्नागैः सुरपर्णनैः॥
हल्लैर्मल्लिकाजालैः किंशुकैर्नागकेसरैः॥३०॥म
ल्लारिमर्चयेद्यस्तुरुद्रलोकेमहीयते॥अवाप्य
लोकानखिलान्रुकीर्तिदिग्विलयांकितां॥३१॥क
दंबैः क्षेत्रकौसुंभैरलैरेवालिकाभवैः॥मल्लारिंपू

जयेत्पुष्पैः प्रियमस्य शिवे भवेत् ॥ ३२ ॥ चारुवर्णैः
कर्णिकारैरशोकतरुसंनिभैः ॥ कांचनारस्य कुसु
मैः करवीरैः सितासितैः ॥ ३३ ॥ मल्लुद्विषं पूजयेद्यः
कलिदोषैर्न लिप्यते ॥ प्रयाति विविधान्भोगान्रुद्र
लोके महीयते ॥ ३४ ॥ अर्कमंदारकनक सिंधुवा
रसमुद्भवैः ॥ जपाबंधूकसिंदूरकर्णिकागिरिम
ल्लिका ॥ ३५ ॥ पुष्पैः संपूजयेद्देवं स याति परमां

गतिं ॥ लक्षमेकं तु शरदां वसेद्रुद्रस्य संनिधौ ॥ ३६
रुद्राक्षयससमुद्भूतैरगस्त्यैश्चूतवृक्षजैः ॥ अर्चयेत्पा
र्वतीशं यः शतपत्रफलं व्रजेत् ॥ ३७ ॥ पाद्यासम
र्चयेच्छंभुं कस्तोशीरेण वा पुनः ॥ मल्लारैः प्रेमपात्रत्वं
मा कल्पं स व्रजेद्ध्रुवं ॥ ३८ ॥ नागवल्लीदलैः शुभ्रैः
कस्तोर्वा पूजयेद्विभुं ॥ स याति नागलोकस्य स्वा
म्यं मल्लारिशासनात् ॥ ३९ ॥ सुकोमलैश्च चूताग्रैर्ज

वैस्निग्धलोहितैः। ये पूजयंति मल्लारिं सर्वलोके
सुपूजितः॥ ४१॥ सुरूपा सुभगा धन्यास्ते भवंति शता
तायुषः। मंजुलां वाग्विलासेन स्वात्मज्ञानैकतत्पराः॥
४२॥ बिल्वपत्रैश्च राजानो भूमौ ते स्वर्गसंश्रयाः॥
गंगापर्णी द्रोणपुष्पी सुरपर्णी मरुबकः॥ ४२॥ बर्ब
री तुलसी चेति पूजितो मधुसूदनः। ये स्ते च संति कै
लासे कल्पकोटिशतानि च॥ ४३॥ दूर्वापामार्गपूजा

भिः परितुष्टः सदाशिवः॥ आयुरारोग्यमैश्वर्यं नृणां
धत्ते न संशयः॥ ४४॥ चैत्रशुक्लचतुर्दश्यामितरस्मिं दि
ने थवा॥ मल्लारिं दमनेनैव पूजयेत्सुमहोत्सवं॥ ४५॥
स यातिभोगानखिलान्परत्रेहपरांगतिं॥ अरिंदम
यते श्रीमानित्याह भगवांछिवः॥ ४६॥ पूजयेत्तंदुलैर्धू
तरजनीचूर्णरंजितैः॥ सुखसंभं करोत्येव शत्रुणां वा
दिनामसौ॥ ४७॥ धूपं दीपं च नैवेद्यं खाद्यं पानं पुष्कं तथा॥

तांबूलंचसकर्पूरंचंदनंमृगनाभिजं॥ ४८॥ वस्त्रालंकाररत्नानीनार्यःकुंकुममुत्तमं॥ अश्वंवित्तानुसारेण सौवर्णंचामरादिकं॥ ४९॥ गीतवाद्यंप्रेक्षणीयंजयघंटासमन्वितं॥ अन्यांश्चविविधान्भोगान्येर्पयंतिपरेवरे॥ ५०॥ मल्लारेस्तेनराश्चाष्टभोगान्यांतिकलौभुवि यद्यच्चित्तेचिंतयंतिप्राप्नुवंत्याखिलंचयत्न॥ ५१॥ सर्वोपभोग्याकमलारत्नालंकृतयोषितः॥ वाजिनःकुंज

रारत्नंगाममल्लारेःपूजनात्फलं॥ ५२॥ वसंतकेलिलीलाभिरुपचारैर्यथाविधि॥ चैत्रशुक्लतृतीयादिमासमेकंमहोत्सवान्॥ ५३॥ पूजयेत्म्लाळसायुक्तंमल्लारिंदेवभूपतिं॥ ससुखीकामिनीहस्ताचामरैर्वीजितःक्षितौ॥ ५४॥ कंदर्पमूर्तिर्भवतिराजतुल्यःप्रतापवान्॥ सेवंतेसिद्धगंधर्वायक्षविद्याधरास्तथा॥ ५५॥ रंभातिलोत्तमामुख्यास्तंकेलासेनरोत्तमं॥ समल्लारिप्रसादेनशिवसा

म॰मा॰ नुचरो भवेत्॥५६॥ आषाढे श्रावणे वापि सार्धं यस्तु अ॰२१

पवित्रके। दिनमेकं तु वासाद्यः पवित्रो जायते नरः

१२६ ५७॥ जपपूजादिकं कुर्यात् षष्टिमारभ्य यत्नतः॥ होमं

कुर्याच्चतुर्दश्यां वह्निदानपुरःसरं॥५८॥ कामस्य ति

थिमारभ्य षष्ठिं कुर्यात्सु भक्तिमान्॥ मल्लुहं तु श्यमाहा १२६

त्म्यं पठितव्यं सविस्तरं॥५९॥ ज्ञात्वैव रंभये द्विद्वां जपा

ख्यं कर्म चोत्तरं। अन्यथा जपकृद्विप्रो दोषभाक् जाय

ते ध्रुवं॥६०॥ प्रतिश्लोकेन जुहुयाच्चरुणा पायसेन

वै। तिलैश्च सर्पिषा खाद्यैः कुसुमागरुचंदनैः॥६१॥

सप्तजन्मकृतं पापं विलयं यांति तस्य वै॥ ऽभेत्समुक्तिं

परमां श्रीमन्मल्लारिशासनात्॥६२॥ माघानवम्यां म

ल्लारेर्देव्याः श्रीत्रिपुरःसरं॥ शृणोति कल्कहं यस्तु कुरु

ते पूजनं द्वयोः॥६३॥ रुद्रदैवत्यमंत्रेण मल्लारिं पूजये

द्विभुं॥ जपहोमादिकं सर्वं कर्तव्यं नवरात्रवत्॥६४॥ न

राणांप्रेमपात्रंस्यान्नारीतुसुभगाभवेत्॥ मोक्षार्थी
लभतेमोक्षं अन्यथास्वर्गमाप्नुयात्॥ ६५ मार्गशीर्ष
 ष्यदिवसादेकरथ्याद्विजादिकान्॥ आषष्टिभोजयेद्वि
प्रान्बहून्वावैभवेछया॥ ६६ लक्ष्मीस्तस्यकुलेगेहे
सोल्लासंनंदतेध्रुवं॥ यात्रामल्लारिदेवस्यमार्गषष्ठ्यादि
पर्वसु॥ ६७ कुर्वंतितेषांयज्ञस्युःफलानिचपदेपदे
यद्दीयतेसमुद्दिश्यमार्गेतस्मिंतदक्षयं॥ ६८ सुधारूपे

णलभतेपुमान्स्वर्गंनसंशयः॥ येमल्लारिंसमुद्दिश्य
सुवर्णगोतुरंगमान्॥ ६९ वस्त्रालंकृतधान्यानिरत्ना
निनिजशक्तितः॥ रवेर्दिनेप्रयछंतितेषांसंनिहितःशि
वः॥ ७० यज्ञकोटिफलंपूर्णंजायतेनात्रसंशयः॥ उपो
ष्यशनिवारेचमल्लारिंपूजयंतिये॥ ७१ पूर्णकामा
सलक्ष्मीकानराःसद्योभवंतिते॥ विघ्नानिनाशमायां
तितेषांन्रणामहांतिच॥ ७२ एकभुक्तंरवेर्वारेकद्रा

म॰मा॰ स्तिकुरुतेनरः॥ सिक्थमात्राणियावंतितावद्वर्षाणि अ॰२१

भुंजते॥७३॥ अन्नदानंप्रकुर्वंतिमल्लारिंप्रियतेनराः

१२८ सिक्थमात्राणियावंतितावद्वर्षाणिभुंजते॥७४॥ पीयू

षंनित्यसेवंतेस्वर्गेशक्रस्यसंनिधौ॥ मल्लस्यहंतुश्री

येयेकुंकुमाक्षतपूर्वकं॥७५॥ तांबूलदानंकुर्वंतिदे १२८

वस्तेषांसमीपगः॥ प्रांगणेपरमेशस्यहरिद्राचूर्णसं

भवाः॥७६॥ पतंतिपांसवोभूमौयेषांपूजाविशेषतः

तावंतिगगनेद्भूतास्तावद्वर्षशतानिच॥७७॥ प्राप्नु

वंतिमहाभोगान्शिवलोकेसनातनान्॥ इहलोके

पिविविधान्सर्वान्कामानवाप्नुयात्॥७८॥ उमाकांत

स्यपूजांचयःकुर्यात्ससुखीनरः॥ संदेहोनात्रकर्तव्यो

ममैतद्वचनंयथा॥७९॥ इतिश्रीब्रह्मांडपुराणेपंचम

स्कंधेक्षेत्रखंडेमल्लारिमाहात्म्येमल्लारिपूजनविधिनि

एक रूपणंनामैकविंशतिध्यायः॥२१॥ ७ ७ ७ ७ ७

७ ७ ७ ७ ७ ७ ७

श्रीमल्लारिरुवाच॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन मयि भक्तिः सु
दुर्लभा॥ लभते मानुषेः सा तु न पूर्वसुकृतैर्विना॥ १॥ ये
षां गृहे मदीया तु प्रतिमा पूज्यते सदा॥ तेषां गृहे सदा
लक्ष्मीश्चिरं वास्यात्सुरर्षयः॥ २॥ इदं मदीयमाहात्म्यं
पुस्तकं लिखितं गृहे॥ तिष्ठते तस्य माहात्म्यं शृणुध्वं त
द्विजोत्तमाः॥ ३॥ तत्र नो ग्रहभूतेशाः॥ शा किनी डाकि
नी तथा॥ पूतनाश्च महामार्यः कृत्या रक्षपिशाचिकाः

॥ ४॥ प्रेतभैरवकूश्मांडास्तथे वो झैग्रमातरः॥ औपदे
शिककोष्ठाश्च तथान्ये दुष्टखेचराः॥ ५॥ यक्षगंधर्वय
क्षिण्यश्चेटकोपविषाणि च॥ ये च क्रूरग्रहाः सर्वे सह
जाब्रह्मराक्षसाः॥ ६॥ व्याघ्रसर्पभुजंगाश्च तस्कारा
श्चाश्च जंतवः॥ ये पूर्वजन्मकल्मुषः प्रभवा रोगसंच
याः॥ ७॥ उपघातश्च ये चान्ये दुष्टभूतसमुद्भवाः
न पीडां तत्र कुर्वंति मम आज्ञा नान्यथा भवेत्॥ ८॥ गृहे

तस्य महालक्ष्मीः कल्याणासंततिस्तथा॥ किमर्थं बहुनोक्तेन तत्कुलं रक्षितं मया॥ ९॥ एतन्मे तन्माहात्म्यं यः श्रृणोति नरोत्तमाः यावदक्षरमर्यादामश्वमेध फलं लभेत्॥ १०॥ यः श्रावयिष्यति नरो माहात्म्यमिदमुत्तमं सोहमेवैन संदेहः पूज्यो वस्त्रैश्च भूषणैः॥ ११॥ योस्याप्यक्षरमप्येकं श्रृणोत्यन्यमुखादपि। सोचिरेणैव कालेन लभते वांछितं फलं॥ १२॥ एतन्मे तन्माहात्म्यं यः

पठेछ्रयतो नरः॥ सोचिरेणैव कालेन लभते वांछितं फलं॥ १३॥ अष्टम्यां च ~~[illegible]~~ चतुर्दश्यां नवम्यां च विधूदये॥ शिवरात्र्यां तथा चं पाषष्ट्यां यः श्रयतो नरः॥ १४॥ पठते श्रृणुते वापि तत्फलं श्रोच्यते फलं धं॥ त्रिंशत्कोट्योपि ये देवास्त्वधिकायेपि सर्वतः॥ १५॥ मम शासनतः सर्वे तस्य किंकरता मियुः॥ नानेन सदृशो यज्ञो नानेन सदृशो मनुः

१६॥ नानेन सदृशं पुण्यं नानेन सदृशी गतिः॥ बहु
नात्र किमुक्तेन जपयज्ञव्रतानि च॥ १७॥ तीर्थदा
नतपोधर्मदेवतायतनानि च॥ वापीकूपतडा
गानि ये चान्ये धर्मसंचयाः॥ १८॥ नार्हंति श्रवण
स्यास्य सर्वे साहस्रिकीं तनुं॥ दंभेन कपटेनापि
चक्राद्वापि प्रसंगतः॥ १९॥ यः शृणोति नरः सो
पि मम वल्लभतामियात्॥ न मे प्रियस्तथा स्वा

मिन मे स्कंदो दरः प्रियः॥ २०॥ न तथा प्रियते गौ
री तथा श्रोतास्य मानवः॥ २१॥ किं तेन जातेन सु
तेन सर्वथा यो भक्तिमान्यो मयि सर्वभावे॥ त
दाप्यहं पातकराशिसंचयं मद्रोहकारी नहि विं
दते सुखं॥ २२॥ अस्य स्तोत्रस्य माहात्म्यं श्रुतस्य प
ठितस्य च॥ शेषोप्यनंतवदनैर्वक्तुं पारं न यास्यति
२३॥ दीर्घायुरत्र ब्रह्मापि चतुर्वदनपंकजैः॥ माहि

मानंनजानामिमहात्म्यश्रवणस्यच॥२४॥तस्मा
त्किमत्रबहुनायोमहत्कः सनातनः॥सोहमेवनसं
देहोममैतद्वचनंत्तथा॥२५॥सनत्कुमारउवाच॥
एवमुक्त्वातुमल्लारिस्तान्सर्वान्विससर्जच॥तेपि
प्रहृष्टमनसः सुखं ... स्थानमायशुः॥२६॥अ
ष्टाशीतिसहस्राणितस्मात्पूर्वंकलौयुगे॥पक्ष
पातेनविप्राणामगात्केडासभूपतिः॥२७॥स

तत्रभुक्तिंमुक्तिंचकलौसिद्धिंप्रयच्छति॥तस्मात्क
लियुगेनान्यप्रभावीविद्यतेसुराः॥२८॥श्रीशीव
उवाच॥एवमुक्त्वातुविप्रर्षिर्मल्लारिंमनसार्चयेत्॥
ऋषयोपिमहात्मानंसंप्रणम्यप्रतुष्टुवुः॥२९॥ऋ
षयऊचुः॥महर्षेदुःखपंकस्थावयमुद्धरितास्त्व
या॥श्रुत्वामल्लारिमाहात्म्यंहर्षश्चैतत्सिजायते॥
३०॥ततोधिकोस्तिकोदेवोदेवदेवान्महेश्वरात्॥

यस्यवेदानचत्वारोरूपंविंदंतितत्त्वतः॥३१॥अ
तःकलियुगेघोरेभयंकस्यास्तिनोमुने॥किमत्र
बहुनोक्तेनजीवदानंकृतंत्वया॥३२॥श्रीशिवउ
वाच॥ एवंस्तुत्वामाहात्म्यानंतंविप्रंमुनिसत्तमाः॥
स्वाश्रमानाययुःसर्वेस्वाग्निवेदेतपोत्सवाः॥३३

तस्मात्पार्वतित्वत्राहंकल्कोसिद्धिप्रदोनृणां॥त
त्क्षेत्रंतीर्थमप्येकंभुक्तिमुक्तिप्रदंनृणां॥३४॥अ

धिष्ठितंमयादेवित्वयाचकृपयानृणां॥येनकेना
पिभावेनयद्यदिच्छतिमानवः॥३५॥तत्तदाप्नो
तिभावेनतीर्थस्यममपूजनात्॥तस्मात्सर्वप्रय
त्नेनसर्वभावेनसर्वदा॥३६॥अहमेवबुधैःसे
व्योनान्यःकश्चिन्नविद्यते॥एतद्गुह्यतरंदेवि
भक्त्यात्तचवरानने॥३७॥प्रेम्णासंप्रोक्तमेतस्मा

म·मा· क्षिमन्य ध्रेत्तुमर्ह सि॥३८॥ इतिश्रीब्रह्मांड

पुराणेपंचमस्कंधेक्षेत्रखंडेमल्लारिमाहात्म्येमल्लारिकथनंनामद्वाविंशोध्यायः॥ २२॥

१३४

श्रीमल्लारीसायुज्यसार्पणमस्तु शुभंभवतु

श्रीरस्तु

१३४

[OrderDescription]
,CREATED=09.09.19 13:53
,TRANSFERRED=2019/09/09 at 14:21:35
,PAGES=136
,TYPE=STD
,NAME=S0001690
,Book Name=M-529-MALLARIMAHATMAY
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF

FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF
,FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF
,FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,FILE42=00000042.TIF
,FILE43=00000043.TIF
,FILE44=00000044.TIF
,FILE45=00000045.TIF
,FILE46=00000046.TIF
,FILE47=00000047.TIF
,FILE48=00000048.TIF
,FILE49=00000049.TIF
,FILE50=00000050.TIF
,FILE51=00000051.TIF
,FILE52=00000052.TIF
,FILE53=00000053.TIF
,FILE54=00000054.TIF
,FILE55=00000055.TIF
,FILE56=00000056.TIF
,FILE57=00000057.TIF
,FILE58=00000058.TIF
,FILE59=00000059.TIF
,FILE60=00000060.TIF
,FILE61=00000061.TIF
,FILE62=00000062.TIF
,FILE63=00000063.TIF

FILE64=00000064.TIF
,FILE65=00000065.TIF
,FILE66=00000066.TIF
,FILE67=00000067.TIF
,FILE68=00000068.TIF
,FILE69=00000069.TIF
,FILE70=00000070.TIF
,FILE71=00000071.TIF
,FILE72=00000072.TIF
,FILE73=00000073.TIF
,FILE74=00000074.TIF
,FILE75=00000075.TIF
,FILE76=00000076.TIF
,FILE77=00000077.TIF
,FILE78=00000078.TIF
,FILE79=00000079.TIF
,FILE80=00000080.TIF
,FILE81=00000081.TIF
,FILE82=00000082.TIF
,FILE83=00000083.TIF
,FILE84=00000084.TIF
,FILE85=00000085.TIF
,FILE86=00000086.TIF
,FILE87=00000087.TIF
,FILE88=00000088.TIF
,FILE89=00000089.TIF
,FILE90=00000090.TIF
,FILE91=00000091.TIF
,FILE92=00000092.TIF
,FILE93=00000093.TIF
,FILE94=00000094.TIF
,FILE95=00000095.TIF
,FILE96=00000096.TIF
,FILE97=00000097.TIF
,FILE98=00000098.TIF
,FILE99=00000099.TIF

FILE100=00000100.TIF
,FILE101=00000101.TIF
,FILE102=00000102.TIF
,FILE103=00000103.TIF
,FILE104=00000104.TIF
,FILE105=00000105.TIF
,FILE106=00000106.TIF
,FILE107=00000107.TIF
,FILE108=00000108.TIF
,FILE109=00000109.TIF
,FILE110=00000110.TIF
,FILE111=00000111.TIF
,FILE112=00000112.TIF
,FILE113=00000113.TIF
,FILE114=00000114.TIF
,FILE115=00000115.TIF
,FILE116=00000116.TIF
,FILE117=00000117.TIF
,FILE118=00000118.TIF
,FILE119=00000119.TIF
,FILE120=00000120.TIF
,FILE121=00000121.TIF
,FILE122=00000122.TIF
,FILE123=00000123.TIF
,FILE124=00000124.TIF
,FILE125=00000125.TIF
,FILE126=00000126.TIF
,FILE127=00000127.TIF
,FILE128=00000128.TIF
,FILE129=00000129.TIF
,FILE130=00000130.TIF
,FILE131=00000131.TIF
,FILE132=00000132.TIF
,FILE133=00000133.TIF
,FILE134=00000134.TIF
,FILE135=00000135.TIF